

TYT

TÜRKÇE

Stratejik Konu Özeti ✓

Çözümlü Örnekler ✓

Öğrenci Soruları ✓

Testler ✓

Ünite Uygulama Testleri ✓

Soru Çözüm Videolu ✓

Akıllı Tahtaya Uyumlu ✓

Soru Sayısı: 1227

Gani Ertaş - Erbil Elidar - Elif Akar

Yükseköğretim
Kurumları
Sınavı'na (YKS)
Uygun

İÇİNDEKİLER

1. SEANS	SÖZCÜKTE ANLAM ÖZELLİKLERİ	6
2. SEANS	SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİLERİ	12
3. SEANS	SÖZCÜKTE ANLAM OLAYLARI	16
4. SEANS	SÖZ ÖBEKLERİNDE ANLAM	20
5. SEANS	ANLATIMINA GÖRE CÜMLELER	32
6. SEANS	CÜMLEDE ANLAM İLİŞKİLERİ	38
7. SEANS	CÜMLE YORUMLAMA	46
8. SEANS	ANLAMLARINA GÖRE CÜMLELER	52
9. SEANS	ANLATIM BİÇİMLERİ	62
10. SEANS	DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLLARI	68
11. SEANS	PARAGRAFTA YAPI	74
12. SEANS	PARAGRAFTA KONU	80
13. SEANS	PARAGRAFTA ANA DÜŞÜNCE	86
14. SEANS	PARAGRAFTA YARDIMCI DÜŞÜNCE	94
15. SEANS	PARAGRAFLA İLGİLİ İPUÇLARI	102
16. SEANS	İSİM	110
17. SEANS	SIFAT	120
18. SEANS	TAMLAMALAR	128
19. SEANS	ZAMİR	132
20. SEANS	ZARF	138

21. SEANS	EDAT (İLGEÇ)	142
22. SEANS	BAĞLAÇ	146
23. SEANS	ÜNLEM	152
24. SEANS	FİİLDE ANLAM	158
25. SEANS	FİİL KİPİ VE KİŞİ	160
26. SEANS	EK FİİL	166
27. SEANS	FİİLLERDE ZAMAN	172
28. SEANS	FİİLDE YAPI	174
29. SEANS	FİİLİMSİ	180
30. SEANS	SÖZCÜKTE YAPI	190
31. SEANS	CÜMLENİN ÖGELERİ - TEMEL ÖGELER	204
32. SEANS	CÜMLENİN YARDIMCI ÖGELERİ	210
33. SEANS	FİİLDE ÇATI - ÖZNE YÜKLEM İLİŞKİSİ	216
34. SEANS	FİİLDE ÇATI - NESNE YÜKLEM İLİŞKİSİ	222
35. SEANS	CÜMLE TÜRLERİ	228
36. SEANS	SES BİLGİSİ	238
37. SEANS	YAZIM KURALLARI	248
38. SEANS	NOKTALAMA İŞARETLERİ	266
39. SEANS	SÖZCÜK DÜZEYİNDE ANLATIM BOZUKLUĞU	278
40. SEANS	CÜMLE DÜZEYİNDE ANLATIM BOZUKLUĞU	282

1. SEANS | SÖZCÜKTE ANLAM ÖZELLİKLERİ

BİLGİ

Sözcükte Anlam

Sözcükte Anlam Özellikleri

- Gerçek Anlam
- Yan Anlam
- Mecaz Anlam
- Terim Anlam
- Yansıma Sözcükler

Sözcükler Arası Anlam İlişkileri

- Eş Anamlı Sözcükler
- Yakın Anamlı Sözcükler
- Karşıt Anamlı Sözcükler
- Sesteş Sözcükler
- Somut ve Soyut Anamlı Sözcükler
- Nicel ve Nitel Anamlı Sözcükler
- Özel ve Genel Anamlı Sözcükler
- Yinelemeler

Sözcükte Anlam Olayları

- Ad Aktarması
- Deyim Aktarması
- Dolaylama
- Güzel Adlandırma
- Kinaye
- Dokundurma
- Somutlaştırma
- Anlam Genişlemesi
- Anlam Daralması
- Anlam Kötüleşmesi
- Anlam İyileşmesi

Söz Öbeklerinde Anlam

- İkemeler
- Atasözleri
- Deyimler
- Söz Yorumu

1.1 - Sözcükte Anlam Özellikleri - I

1. Gerçek Anlam (Temel Anlam)

Bir sözcüğün akla getirdiği ilk anlam **gerçek** (temel) anlam denir. Bir sözcüğün tek başına söylendiğinde zihnimizde uyandırdığı ilk ve ortak anlamına denir. Sözcüğün sözlükteki ilk anlamıdır. Söz gelimi "burun, kapı, hava..." sözcüklerinin zihnimizde uyandırdığı ilk anlam gerçek (temel) anlamdır.

Örnek

- İş makinesiyle yol açmak için taşları kırdık. (Sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak)

NOT

Bir sözcüğün gerçek anlamda olup olmadığını anlamanın yolu, sözcüğü cümleden bağımsız düşünerek akla gelen ilk anlamıyla cümledeki anlamını karşılaştırmaktır.

2. Yan Anlam (Yakıştırma)

Bir sözcüğün temel anlamla bağıntı kaybetmeden kazandığı ikincil anlamlara **yan** anlam denir. Bir sözcük, birden çok yan anlam kazanabilir.

Örnek

- Bu yıl soğuk, hayvanları kırdı. (Öldürmek, yok olmasına neden olmak)
- Firma, verdiği teklif fiyatını son dakikada yüzde yirmi daha kırdı. (Fiyatını azaltmak)
- Bir gündüz olsa belki bu derdi kıracağım. (Sıkıntıdan kurtulmak)
- Birkaç gün evvel yağın yağmur sıcaklığı kırmış. (Gücünü, etkisini azaltmak)
- Ayol, yapma, gel, düşüp bir yerini kıracağını. (Vücut kemiklerinden birini parçalamak)

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bütün sözcükler gerçek anlamda kullanılmıştır?

- Şirket işlerine aylardır ben de kafa yoruyorum.
- Babamın sözlerine bu kadar kırılmana şaşırdım doğrusu.
- Sabah saatlerinde tahlil sonuçlarını alıp doktora muayene gitmiş.
- Sivri dili yüzünden bulunduğu ortamda hep eleştirilirdi.
- Okurun ruhunu besleyen kitaplar yazmayı severdi.

Çözüm:

A şıkında "kafa yormak", B şıkında "kırılmak", D şıkında "sivri dil", E şıkında "beslemek" sözcükleri mecaz anlamlı iken C şıkında mecaz anlamlı sözcük kullanılmamıştır.

Cevap C

ÖĞRENCİ SORUSU

- **uzun:** Ayrıntılı olarak, derinlemesine.
 - **geçmek:** Zamanı aşmak, geride bırakmak.
 - **tutmak:** Elde bulundurmak, ele almak.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "uzun, geçmek, tutmak" sözcükleri belirtilen anlamlarını karşılayacak şekilde kullanılmıştır?

- Elinde tuttuğu kitabı uzun incelemeler sonucu bitirdi, belki de bu yüzden saatin dördü geçtiğini fark etmedi.
- Uzun yaz geceleri torunlarıyla zamanın nasıl geçtiğini bilmez, torunları dışında kimseyi bahçede tutmazdı.
- Şirketin dosyalarını uzun uzun okuduktan sonra çekmeceye tuttuğu senetleri alıp toplantı salonuna geçti.
- Gençler, tuttıkları takımın futbolcularını uzun süre alkışlayıp takımlarının ikinci tura geçmesini kutladılar.
- Bir saat bile geçmeden sözünden dönen bu adamı, uzun yıllar bu işte nasıl tuttuğunu anlamadım.

1-A

00B10135

BİLGİ

1.2 - Sözcükte Anlam Özellikleri - II

3. Mecaz Anlam (Değişmece)

Bir sözcüğün gerçek anlamı dışında bir anlamla kullanılmasına **mecaz** (değişmece) denir.

Örnek

- Konsere geç kalınca biletlerimiz yandı.
- Geleceği parlak gençler bir araya geldi.
- Bu adam içeri girince ortamın havasını bozuldu.
- Beni görünce etekleri zil çaldı.

4. Terim Anlam

Bir bilim, sanat, spor veya meslek dalıyla ilgili belirli bir kavramı karşılayan sözcüklere terim, onların bu anlamlarına da **terim** anlam denir.

Örnek

- Divan edebiyatında şiirler rediflerine göre adlandırılmış. (Edebiyatla ilgili terim)
- Atomların reaksiyona girmesi yeni maddelerin oluşmasını sağlar. (Kimyayla ilgili terim)

5. Yansıma Sözcükler

Doğadaki seslerin taklidi olan sözcüklere **yansıma** sözcük denir. Doğa sesleri; eşyadan, insandan ya da hayvandan çıkabilir.

BİLGİ

Yansıma sözcüklerin hepsi isim soylu sözcüklerdir. Yansıma sözcüklerden isim veya fiil türetilir.

Örnek

- Dışarının gürültüsü, açık pencereden odaya doldu.
- Suyun şırıltısı yüzünden gece boyu uyuyamadı.
- Deniz kokusu, yaprakların hışırtısı bana huzur veriyordu.
- Köpekler havlayınca çocuklar kaçıştı.

NOT

ÖSYM, son yıllarda bir sözcüğün anlam özelliğini (temel, yan, mecaz, terim, yansıma) doğrudan sormak yerine, cümle içerisindeki anlamını sormaktadır.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük terim anlamda kullanılmıştır?

- A) Bu konuya farklı açından bakmanı tavsiye ederim.
- B) Sözünde durmayınca hepimizi ofsayta düşürdü.
- C) Şiir gibi bir yaşamın ardından bize veda etti.
- D) Müşteki gelmeden mahkeme karar vermez.
- E) Dünya durdukça sizi yalnız bırakmayacağız.

Çözüm:

Terim anlamı sözcükler günlük hayatta farklı anlamlara gelecek şekilde kullanıldığında terim anlam olmaktan çıkar. D şikkında "müşteki" sözcüğü hukuk terimi olduğu için terim anlamlıdır.

Cevap D

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde terim anlamı sözcük yoktur?

- A) Bu oyunun ikinci perdesini merakla bekliyorum.
- B) Korner atışı sonrası rakip takım üst üste gol attı.
- C) Senden bu denli bir reaksiyon beklemiyordum.
- D) Atom parçacıklarının tepkime süreci uzun sürüyor.
- E) Şiirde ahenk genellikle ölçüyle sağlanır.

Çözüm:

A şikkında "oyun, perde", B şikkında "korner", D şikkında "atom", E şikkında "ölçü" terimdir.

Cevap C

ÖĞRENCİ SORULARI

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yansıma sözcükten türemiş sözcük vardır?

- A) Aslanlar kükreyince turistler kaçacak yer aradı.
- B) Gözlerinin ışıltısı bana yaşama sevinci veriyor.
- C) Yerler sayende pırlı pırlı oldu kısa sürede.
- D) Bekçinin düdüğünü duyan çocuklar koşuşturdu.
- E) O kadar yıl sonra yanıma gelince mutluluktan havaya uçtum.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yansıma sözcük yoktur?

- A) Atın kişnemesiyle herkes dışarı çıktı.
- B) Kadıncağızın hıçkırığı duyanları derinden etkiledi.
- C) Patlama olunca apartman sakinleri sokağa döküldü.
- D) Yaşlı adamın horultusu yüzünden uyuyamadım.
- E) Şadırvanda suyun şırıltısı huzur veriyor bana.

1-D

2-A

TEST 1

1. SEANS: SÖZCÜKTE ANLAM ÖZELLİKLERİ

1. • **dolanmak:** Bir şeyin çevresinde dönmek, gezmek, dolaşmak.
• **bol:** İçine girecek şeyin boyutlarından daha büyük veya geniş olması.
• **uçuk:** Renk olarak solmuş olan, açık renk.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “bol, dolanmak, uçuk” sözcükleri belirtilen anlamları karşılayacak şekilde kullanılmıştır?

- A) Bol zamanımda ona yetişmeseydim uçuk gençler arasında kaybolacak, yaşamın arka sokaklarında dolanacaktı.
B) Ağlayan çocuğun beline bir sarmaşık gibi dolanmış, sokağın bol gürültülü ortamında uçuk kırmızı kazağıyla çocuğu susturmaya çalışıyordu.
C) Üstümde bollanmış kot pantolonum, sırtıma yapışmış uçuk mavi tişörtümle tüm gün dolandım tozlu sokaklarda.
D) Biz arkadan zeytinin bol olduğu yoldan dolanıp gittiğimizde onun uçuk benziyle uzaktan çeşmeyi gözetlediğini gördük.
E) Uçuk bir gülümsemeyle kapıya süzüldü, kendisine bol gelen terliklerinden çıkan ses tüm holü dolanıyordu.

2. Sallanıyor ufuklarda yorgun bulutlar

I II

Sessizlik kaplar geceleri üstümü

III

Bir çaresizliktir almış başını gidiyor

IV

Saklanıyor umutlar kapı ardında

V

Bu dizelerdeki altı çizili sözcüklerden hangisi gerçek anlamıyla kullanılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. “İleri” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde “benzerlerini geride bırakmış” anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Sanatçı gerçekten de ileri görüşlü biriydi.
B) Sağa dönünce az ilerideki apartmanda oturuyoruz.
C) Bazı arkadaşlarının arkasından ileri geri konuşuyordu.
D) Şiir bilgisinde ne kadar ileri biri olduğunu herkes biliyordu.
E) İleride şöyle tek katlı, bahçeli bir ev almayı düşünüyorum.

4. Aşağıdakilerin hangisinde “ağır” sözcüğü mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) Ağır taşların arasından taşıyabileceği bir taşı alarak yürümeye başladı.
B) Metin, ablasının elindeki ağır kutuları almak için ona yöneldi.
C) Böylesine ağır söz duyacak kadar büyük bir kabahat işlememiştım.
D) Züleyha, çok ağır olduğu için kızını artık kucaklayamıyordu.
E) Yol, ağır taşıtların yüküne dayanamayıp yer yer çökmüş.

5. Aşağıdaki dizelerde geçen altı çizili sözcüklerden hangisi mecaz anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Yine sesler içindeydi şehir
Martı sesleri, vapur düdükları
B) İstanbul’dan ayva gelir, nar gelir
Döndüm baktım, bir edalı yar gelir
C) Bir vapur yanaşırsa rıhtımına bin, açıl
Örtün karanlıkları masmavi denizlerde
D) Derdini, ekmeğini bölüştüğüm
Türkülerıyla bizi ağlatan memleketim
E) Kardır yağan üstümüze gecedem
Yağmurlu, karanlık bir düşünmeden

6. I. Yetenekli ve üretken insanlarla çalışmayı ilke edindim.
II. Kendini sürekli geliştiren ve her ortamda parlayan biriydi.
III. Oyunun sahne geçişlerinde saat gibi işleyen bir çözümlenmeye gidilmiş.
IV. Bu kumaştan kaliteli bir ürün çıkacağını sanmıyorum.
V. Yıllardan beri eski eşyaları atmıyor, çocuklarına bırakmayı düşünüyordu.

Yukarıdaki cümlelerin hangilerinde altı çizili sözcük yan anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) III ve V E) IV ve V

1-C

2-D

3-B

4-C

5-C

6-D

0A1C0288

1. Aşağıdaki dizelerde geçen altı çizili sözcüklerden hangisi gerçek anlamıyla kullanılmamıştır?

- A) Bir çiçek demeti gönderiyorum size
Kendi elimle derdim bu çiçekleri
- B) Ellerim takılırken rüzgârların saçına
Asıldı arabamız bir dağın yamacına
- C) Geceleyin bir ses böler uykumu
İçim ürpertiyle dolar. Neredesin
- D) Hiçbir tabip yarama merhem olmuyor
Gönlüm hep seni arıyor neredesin sen
- E) Nice nice acıları aklına getir
Bunca yoksulluğu aklına getir

2. İnsanların bildikleri, yakından tanıdıkları kavramlardan hareketle sonradan ortaya çıkan kavramları adlandırma biçimine "yakıştırmaca" adı verilir.

Bu açıklamadan hareketle aşağıdaki cümlelerin hangisinde yakıştırmaca sözcük kullanılmıştır?

- A) Arabanın anahtarını çekmecenin gözünde unutmuştu.
- B) Kedimiz masanın üstünde duran vazoyu yere düşürmüştü.
- C) Bu şarkıyı ne zaman dinlesem annemi düşünür, hüzünlenirim.
- D) Yaşlı adam biricik torununa kavuşma arzusuyla doluydu.
- E) Sol elindeki yara günden güne büyüyor ama hastaneye de gitmiyordu.

3. Akdeniz'in kahramanlık yuvası sonsuz ufuklarına bakan küçük

tepe, mini mini bir çiçek ormanı gibiydi. İnce, uzun dallı badem ağaçlarının alaca gölgeleri sahile inen keçi yoluna düşüyor; ilk-

baharın tatlı rüzgârıyla sarhoş olan martılar, çılgın bağrıışlarıyla havayı çınlatıyordu.

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisi temel anlamıyla kullanılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tüm sözcükler temel anlamıyla kullanılmıştır?

- A) İstanbul'un tarih kokan bu semtini çok az insan bilir.
- B) Tüm kitaplar toz içinde yüzerken o, yerinden kıpırdamıyordu.
- C) Mahallenin yaşlısından gencine herkes yangını söndürmeye uğraşıyor.
- D) Hiç sebep yokken böylesine ağır bir yükün altına girmişti.
- E) Dağın eteğinde bir grup genç, kamp yapmak için hazırlık yapıyordu.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük yan anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Çürümüş fikirlerinle gençlere kötü örnek oluyorsun.
- B) Lastik izleri kazanın nasıl gerçekleştiğini gözler önüne seriyor.
- C) Sonbaharla birlikte sararan yapraklar etrafa kartpostallık görüntü veriyor.
- D) Bu kokunun aynısını daha önce ben de kullanmıştım.
- E) Eskimiş ve çamurlu ayakkabısıyla odadan içeri girdi.

6. Yılların verdiği olgunlukla bana karşı yapılan bu haksızlığı sin-

diremiyordum. Bu hırsızlığın benimle hiçbir alakası olmamasına rağmen beni sevmeyenlerin ortaklaşa attıkları iftiralara maruz kalmıştım. Ama sakin olmalı ve onların oyununa gel-

memeliyim diye düşünüyordum. Sabırla davrandım ve onlara

attıkları ifiranın bedelini ödetmeye yemin ettim.

Bu parçada altı çizili sözcüklerden hangisi mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

TEST 3

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “ağız” sözcüğü terim anlamda kullanılmıştır?

- A) Ağzında çıkan yara gün geçtikçe ağırlaşıyor ama buna bir çözüm de bulamıyordu.
- B) Çukurova ağzına ait sözcükleri en iyi, Yaşar Kemal'in romanlarında görürüz.
- C) Bazen öyle büyük laflar ederiz ki ağızımıza sahip çıkmanın bedelini öderiz.
- D) Şişenin ağzı dar olduğu için fındıkları koymak bir hayli zamanımızı aldı.
- E) Mağaranın ağızından geçerken koca kayaların üstümüze düşeceğini sandım.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde terim anlamlı bir sözcük kullanılmamıştır?

- A) Dün ameliyatla bacağındaki kisti aldırılmış.
- B) Bu küçük köyde çocuklar çamur içinde yürüyordu.
- C) Bağlamaya akort yapmak için uzun süre uğraşım.
- D) Hâkim, beraat kararı verince insanlar şok oldu.
- E) Fizik dersinde ışık konusunu, örnekleriyle işledik.

3. Bir sözcüğün bilim, sanat, spor ya da meslek alanına özgü kavramları karşılığında kazandığı anlama terim anlam adı verilir. Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde “kök” sözcüğü terim anlamda kullanılmıştır?

- A) Bu meseleyi kökten halletmek için buralara kadar geldi.
- B) Başımıza gelenleri araştırınca kökünün çok eskilere dayandığını öğrendik.
- C) Apartmanımıza yeni taşınan adamın kökü nerelere dayanıyor belli değil.
- D) Bir ulus, kökünden kopan insanlarla çürür ve zamanla yok olur.
- E) Bitkiler, besinlerinin yaklaşık yüzde seksen beşini kökleri sayesinde alır.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yansıma sözcük yoktur?

- A) Toplantı uzayınca bir ara sıkıntından patlar gibi oldum.
- B) Gök gürültüsüne eşlik eden şimşekler her yeri aydınlatıyordu.
- C) Sokağın ortasında duran kadın, avazı çıktığı kadar bağırıyordu.
- D) Çocuğun hıçkırarak ağlamasını durdurmak mümkün değildi.
- E) Kulağımın dibinde duran sineğin vızıltısını artık duymak istemiyorum.

5. Doğadaki seslerin taklidi olan sözcüklere yansıma sözcük denir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde yansıma sözcük kullanılmamıştır?

- A) Annemin patates kızartmasının kokusunu alıyordum.
- B) Dedemin horultusu neredeyse dışarıdan duyuluyordu.
- C) Çok gülünce sürekli hıçkırık tutar, uzunca süre onun geçmesini beklerdi.
- D) Zincirle bağlı olan köpek gece boyunca havladı.
- E) Çıtır pastalarından yemek için sabırsızlanıyorum.

6. (I) Giton; dolgun yüzlü, yanakları şişkin, dik bakışlı, kendine güvenen, omuzları geniş, bakışı sağlam, yürüyüşü sert biridir. (II) Konuşurken de kendine pek güvenir fakat karşısındakini hemen hiç dinlemez. (III) Ona sözlerini tekrar ettirir. (IV) Mendili kocamandır, burnunu gürültüyle siler, uzağa tükürür, bağırarak hapşırır. (V) Herkesin içinde de olsa horlayarak uyur. Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangilerinde yansıma sözcüğe yer verilmiştir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve IV
- D) III ve V
- E) IV ve V

1. • Zarar görmemek, varlığını korumak, hasar görmemek
• Bir yere yaslanmak
• Bir işi bütün gücünü kullanarak yapmak
• Bir şeyden, birinden güç almak
- “Dayanmak” **sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu anlamlarından herhangi biriyle kullanılmamıştır?**
- A) Devrilen otomobili kaldırmak için son bir hamleyle dayandık.
B) Bu rüzgâra evimiz artık ne kadar dayanır bilemiyorum.
C) Harput Kalesi'nin tarihi, 6. yüzyıla kadar dayanıyor.
D) Başım dönünce masanın kenarına dayanmak zorunda kaldım.
E) Bu durumu yasalara dayanarak yaptığını söylüyor.

2. Dolmuşta dört kişiyiz, bir beşinciye bekliyoruz. Elli, elli beş yaşlarında biri gözükte. Şoförün yanında oturan genç bir bay sesle-
- I
niyor: “Baba, çabuk...” Duramadım: “Neden baba diyorsunuz?”
- II
dedim. Belliydi tanımadığı. Samimiyettenmiş, samimiyetinden-
- III
miş, samimiyetin bir erdem olduğunu öğretmişlermiş kendisine.
- IV
Hayır, dedim. “Medeniyet samimiyet üzerine kurulmaz; eskiden adap, yol yordam denirdi; onun üzerine kurulur.” diye ekledim.
- V

Bu parçada numaralanmış sözcüklerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. sözcüğün karşıt anlamlısı “yaşlı” sözcüğüdür.
B) II. sözcük, “dayanamamak” anlamındadır.
C) III. sözcük, mecaz anlamda kullanılmıştır.
D) IV. sözcük, gerçek anlamda kullanılmıştır.
E) V. sözcük, eş sesli (sesteş) bir sözcüktür.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük terim anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Yaşlı kadın, gözleri görmediği için her defasında iğneyi eline batırıyor.
B) Yazın gölgesinde oturduğumuz söğüt ağacını amcam kesmiş.
C) Soğuktan moraran ellerini sıcak suya koyarsan daha çok acır.
D) Kokuşmuş fikirleriyle yeni nesillere bir şey öğretemezsin.
E) Köye gelen arkeologlar, birtakım fosil kalıntılarına rastladı.

4. Bir zamanlar küçük erkek çocuklarının hayallerini süsleyen
- I
çizgi roman kahramanlarının yerlerini artık futbolcular almakta. Önceleri sadece bir hobi olarak görülen futbol, artık sağladığı kazanç ile ideal bir meslek olarak görülüyor. Öyle ki çocuklar
- II
futbolla yatıp futbolla kalkıyor, bir spor yorumcusu gibi ofsayt mı, penaltı mı diye hâkim bir değerlendirmede bulunabiliyor.
- III

Bu parçada geçen altı çizili sözcüklerin anlam özellikleri aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III
A)	Gerçek	Mecaz	Terim
B)	Gerçek	Terim	Gerçek
C)	Terim	Gerçek	Mecaz
D)	Mecaz	Gerçek	Gerçek
E)	Mecaz	Gerçek	Terim

5. • Olanları birinden gizli tutmak, duyurmamak
• Bozulmadan, doğal durumuyla durmasını sağlamak
• Yitmemesi için bir yere kaldırmak, koymak
• Birine vermek için ya da daha ileride kullanmak üzere ayırmak, bir yana koymak
- Aşağıdakilerin hangisinde “saklamak” sözcüğü yukarıda verilen anlamlarından herhangi biriyle kullanılmamıştır?**

- A) Şüpheli tavırları gösteriyor ki bizden sakladığı bir şeyler vardı.
B) Evin kedisi, mutfaktan aşırıldığı yiyecekleri tavan arasına saklamış.
C) Yazlığı anahtarlarını saklamıştım, şimdi bulamıyorum.
D) Eti bu sıcakta buzdolabında saklamak gerekir.
E) Yaz tatiline sakladığı birkaç kuruşu varmış, onu kullandı.

6. Portakal bahçesinde dolaşırken turuncu ve yeşilin müthiş uyu-
- I
muna (ahengine) tanıklık ettik. Gözümüzü nereye çevirsek ben renklerin hâkimiyetini (egemenliğini) görüyorduk. Biraz daha
- II
yürüdükten sonra nihayet (sonunda) köylülerin dinlendikleri
- III
(rahatladıkları) barakaya vardık. Burada bizi sıcak (samimi) bir
- V
karşılama bekliyordu.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangisi, ayrıç içinde verilen açıklamasıyla anlamca uyuşmamaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

0AF60F7B

2. SEANS | SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİLERİ

BİLGİ

2.1 - Sözcükler Arası Anlam İlişkileri - I

1. Eş Anımlı (Anlamdaş) Sözcükler

Yazılışları ve sesleri **farklı** olduğu hâlde, aynı kavramı karşılayan ve **aynı anlama** gelen sözcüklerdir.

Örnek

- Bu konunun içeriğini ben de merak ediyorum.
- Şiirin muhtevası konun özelliğine göre yeniden düzenlenmelidir.

NOT

Örnekte altı çizili sözcükler aynı kavramı karşılamaktadır. Eş anlamlı sözcükler aynı cümlede kullanılırsa gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu olur.

2. Yakın Anımlı Sözcükler

Anlamdaş gibi görüldüğü hâlde birbirlerinin yerini tamamen tutamayan yani aralarında anlam farkı bulunan sözcüklerdir.

Örnek

- Eş - dost, doğru - dürüst, ev - bark...

NOT

Yakın anlamlılıkta çoğu zaman sözcüğün cümledeki kullanımı belirleyici olmaktadır.

Örnek

- Bazı insanlar, yasaları çiğnemekten korkmuyor. Örnekteki sözcük grubunda mecaz anlamda kullanılan çiğnemek sözcüğüyle basmak veya ezmek sözcüğü arasında yakın anlamlılıktan söz edilemez.

NOT

ÖSYM son yıllarda "**Bu cümledeki altı çizili sözü anlamca karşılayabilecek bir kullanım aşağıdakilerin hangisinde vardır?**" şeklinde ifadelerle bu iki konudan soru sormaktadır.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK

1. Anadolu'daki ilk uygarlık izlerine Orta ve Doğu Anadolu'daki arkeolojik bulgularda rastlıyoruz. Bazı eski halkların kökenleriyle ilgili sırların hâlâ bilinmemesine karşın Hatti, Akad, Asur uygarlıklarının kalıntıları; halkların günlük yaşamları ve ticaret hayatları ile ilgili pek çok örnek sunuyor.

Bu parçada aşağıdaki sözcüklerden hangisinin eş anlamlısı kullanılmamıştır?

- A) Medeniyet B) Giz C) Rağmen
D) Millet E) Hayat

Çözüm:

Medeniyet - uygarlık, giz - sır, rağmen - karşın, hayat - yaşam eş anlamlıdır. Millet sözcüğünün eş anlamlısı "ulus"tur. Bu nedenle cevap D şıkkıdır.

Cevap D

ÖĞRENCİ SORUSU

1. Rüzgâr eser dallarımız atışır
Yas ile sevincim yıkışı dağlar
Ören yerler bu bayramda pek üşür
Sümbül niçin yaslı bakışır dağlar
Bu dizelerde geçen altı çizili sözcükler arasındaki anlam ilişkisi aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) El atına binen çabuk iner.
B) Bal tutan parmağını yalar.
C) Can çıkmayınca huy çıkmaz.
D) Minareyi çalan kılıfını hazırlar.
E) Bal bal demekle ağız tatlanmaz.

1-A

BİLGİ

2.2 - Sözcükler Arası Anlam İlişkileri - II

3. Karşıt (Zıt) Anlamlı Sözcükler

Anlamca birbirlerinden en uzakta bulunan sözcükler arasındaki ilişkidir. Bir sözcüğün olumsuzu o sözcüğün karşıtı değildir.

Örnek

- Yazın başı pişenin, kışın aşı pişermiş.

4. Sesteş (Eş Sesli) Sözcükler

B biçimde aynı anlamca farklı olan sözcüklerdir. Sesteş sözcükler arasında anlam ilgisi yoktur.

Örnek

- E ile gelen düğün bayramdır.
- E arabası olmadan kuşları taşıyamaz.

BİLGİ

Yukarıdaki cümlelerde “el” sözcüğü “yabancı” anlamında, diğer cümlede ise “organ adı” olarak kullanılmıştır.

5. Somut ve Soyut Anlamlı Sözcükler

Beş duyardan herhangi biriyle algılayabildiğimiz kavramları, nesnelere karşılayan sözcüklere **somut anlamlı sözcük**; varlığını duyar aracılığıyla algılayamadığımız, düşüncede var olduğunu kabul ettiğimiz sözcüklere **soyut anlamlı sözcük** denir.

Örnek

- Sevinç, keder birbirinin kardeşi duygulardır.
soyut soyut
- Su akmaya başlayınca köyde bayram havası esti.
somut somut

6. Nicel ve Nitel Anlamlı Sözcükler

Varlıkların azalıp çoğalabilen ya da ölçülüp sayılabilen özelliklerini belirten sözcüklere **nicel**; rengini, durumunu belirten sözcüklere **nitel** anlamlı sözcük denir.

Örnek

- Yaşlı adam iki bavulla kalabalık caddelerde evini arıyordu.
nitel nicel nitel

7. Özel ve Genel Anlamlı Sözcükler

Bir türün tamamını kapsayan sözcüklere **genel** anlamı; en dar anlamda kullanımına **özel** anlamı sözcük denir.

Örnek

- Şiir duyguların dizelere dökülmesidir.
genel
- Şiir okurseverler tarafından çok beğenildi.
özel

8. Yinelemeler

Art arda gelen sözcük veya seslerin tekrarlanmasıdır. İkiye ayrılır:

a. Sessel Yineleme

Aynı eklerin veya benzer seslerin bir parçada kullanılmasıdır.

Örnek

- Sen gelsen de olur, gelmesen de

b. Sözcüksel Yineleme

Parçada aynı sözcüklerin tekrar edilmesidir.

Örnek

- Yüce yüce dağları aştık.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK

1. “Dar” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde nitel anlamda kullanılmıştır?

- A) Bütün gece eski kentin dar sokaklarında dolaşım.
- B) Dar bir gün gelmiş, birinden üç beş kuruş alabilmişim.
- C) Sahne kıyafeti çok dar olduğu için program boyunca sıkıntı çekti.
- D) Yeni arabasının koltuk mesafelerinin dar olmasını hiç önemsemedi.
- E) Daha dar bir dairede oturmaktansa müstakil evi tercih ederim.

Çözüm:

“Dar” sözcüğü, ölçü, ebat bildirirse nicel anlamda olur. A, C, D ve E şıklarına ölçü bildirmektedir. B şığında “dar bir gün” sözü “zor, sıkıntılı günler” anlamında kullanılmıştır.

Cevap B

ÖĞRENCİ SORUSU

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde somut anlamı bir sözcük soyut anlamda kullanılmıştır?

- A) Bahar aylarında şehrin bazı bölgelerin yoğun sis görülmemektedir.
- B) Dersin bitiminde gençlerle bir araya gelip onlarla sohbet etmişim.
- C) Modern teknolojinin olanaklarından faydalanmak için araştırma yaptım.
- D) Gelenekten beslenen bu şairin her sözü, yeni bir kapı açıyor zihnimde.
- E) Sevgi ve saygının değerini bilen bir neslin yetişmesi için çabalyor.

1-D

TEST 1

2. SEANS: SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİLERİ

1. I. Karşıdan karşıya geçerken az daha arabanın altında kalıyordum.
II. Onunla hemen hemen üç yıldır mektuplaşıyoruz.
III. Bu masa en fazla iki yüz lira eder.
IV. Sepette aşağı yukarı yirmi yumurta vardı.
V. Gerçeklerin acı olduğunu er geç o da öğrenecek.
Numaralanmış cümlelerde geçen altı çizili sözlerden hangisi anlamca birbirine en yakındır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve V

2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün karşıt anlamı yoktur?**

- A) İlk romanım, toplumun alt kesiminde bulunan insanları konu ediniyor.
B) Bu dünyada sefa sürmek istiyorsan çok çalışman gerekir.
C) Arabanın çamura saplanan tekerini kolay bir şekilde çıkardık.
D) Ailesinden gerçekleri öğrenince neye uğradığını şaşırıldı.
E) Düşüncelerimizde haklı olduğumuzu savunuyorsak kanıtlara ihtiyacımız vardır.

3. Bir aksiyon filmi seyretmek, lunaparkta heyecan verici bir eğlence aletine binmek ve mükemmel bir dans performansı izlemek genellikle insanlara büyük zevk verir. Zevk vermesinin nedeni, beynimizdeki ödül merkezinin uyarılmasıdır.
Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, bu parçada geçen altı çizili sözcüklerden herhangi birinin karşıt anlamı kullanılmamıştır?

- A) Mağaraya vardığımızda küçük bir kaya parçasının girişi kapattığını gördük.
B) Yaşadıklarının gerçek olduğu fikrini bir türlü kabullenmiyor.
C) Arabadan inerken ayağının boşa gelmesiyle hayatı bir anda zindan oldu.
D) Girdiği sınavların sonucunu öğrenebilmek için üniversiteye gitmesi gerekiyor.
E) İşe geç gitmenin cezasını maaşının kesilmesiyle çekmek zorunda kaldı.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yakın anlamlı sözcükler bir arada kullanılmıştır?**

- A) Ürkek, mahcup tavırları çocukluğundan izler taşıyordu.
B) Şairin süslü, kusursuz dili ilk okuyuşta göze çarpıyordu.
C) Ortalık karışınca sıvışan, kaçan insanlardan hayır gelmez.
D) Gözlerindeki üzüntü, mahcubiyet herkesin dikkatini çekti.
E) Titiz, üretken biri olduğu için her ortamda tutuluyordu.

5. Çocukluğum ve ilk gençliğim, haber saatleri dışında çok az açı-
I II
lan büyük bir radyodan başka lüksü olmayan ahşap bir evde geçti. Oturma odamızda duvarların tek süsü de babamın her
III
yı aralık ayı başlarında alıp getirdiği takvimlerdi.
IV V
Bu parçada geçen altı çizili sözcüklerden hangisinin kökünün sesteşi yoktur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. "Ona yaptığım bunca iyilikten sonra beni bir anda attı."
Aşağıdakilerin hangisinde "tutmak" sözcüğü bu cümledeki "atmak" sözcüğünün zıt anlamı olarak kullanılmıştır?

- A) Hangi takımı tuttuğunu gerçekten bilmiyorum.
B) Eliindeki vazo tam yere düşecekken son bir hamleyle tuttu.
C) Bu güzel davranışından sonra onu gözüm tuttu.
D) Herkesin içinde beni tutarak korumuş oldu.
E) Hava bu kadar soğuduyrsa kar yeri tutacağa benziyor.

0B940E68

1. Çocukluğumdan bu yana görmek istediğim yerlerin başında Viyana gelirdi. Neden bilmem Viyana'ya karşı bir hayranlık,
I
Viyana insanlarına karşı da bir sevgi vardır içimde. Ünlü kah-
II
velerini bir dostum uzun uzun anlatmıştı bir zamanlar. Merak
III
ve özlemle dinlemiştim. "Dostum, dünyanın en kibar insanları
IV
Viyana'dadır." derdi. O anlatırken Strauss valslerinin nağmelerini
V
duyar gibi olurdum.
Bu parçada numaralanmış sözcüklerden hangisi somut anlamlıdır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki altı çizili sözcük, somut anlamıyla anlam genişlemesine uğrayarak soyut anlam kazanmıştır?

- A) Bizi kur bir teşekkürle göndermesi zorumuza gitti.
B) Yaşadığımız zamanın kıymetini bilmek, en önemli şeylerden biridir.
C) Toprakla uğraşmak, bazen insanın yorgunluğunu giderir.
D) Duygularımızla hareket etmemiz, bizi kötü durumlara sokabilir.
E) Bayramlaşmak için gittiğim köyde yaşlı bir teyze elimi tutarak yüzüme baktı.

3. Genel anlam; varlıkların ortak özelliklerini cins ve türlerini kapsayan, sınıflandıran bir ifadedir.
Yukarıda yer alan bilgiye göre aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisi diğerlerinden farklı bir kavram alanına girer?

- A) Alabalık genellikle tatlı sularında yaşar.
B) Bu mevsimde lezzetli cupra bulmak neredeyse imkânsız.
C) Somon daha çok Norveç kıyılarında görülür.
D) Ülkemiz göllerinde birçok balık türüne rastlamak mümkün.
E) Müren, Akdeniz'de özellikle insanlar için risk oluşturmaktadır.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, "roman" sözcüğü diğerlerine göre daha genel bir anlamda kullanılmıştır?

- A) Başka dünyaların da var olduğunu biz, roman sayesinde görürüz.
B) Cumhuriyet Dönemi romanları toplumsal sorunlara ışık tutar.
C) Romanın olay akışındaki kesintileri, okuyucuyu olumsuz etkiliyor.
D) Yakup Kadri'nin romanlarında Millî Mücadele'yi sonuna kadar hissedersiniz.
E) Romanın sonuna geldiğinizde katili bulmanızı sağlayan bir bulmacayla karşılaşsınız.

5. "Bu uçurumlu yolda araç kullanmak yürek ister." Bu cümlede somut anlamlı "yürek" sözcüğü cesaret anlamında kullanılarak soyut anlam kazanmıştır.

Aşağıdakilerin hangisinde buna benzer bir kullanım vardır?

- A) Yanında çalıştırdığı işçilerin gayretinden oldukça memnun.
B) Uzun bir aradan sonra bu gece istediğim tek şey, huzurdu.
C) Havanın sıcak olduğu günlerde ortalık çöp kokusundan geçilmez.
D) Denizin ortasında bulunan adacık, meraklı sakinlerini bekliyor.
E) Hamurunu bildiğim insanların şekilleriyle ilgilenmiyorum.

6. Kavramların sayılabilen, ölçülebilen, azalıp çoğalabilen özelliklerini gösteren sözcüklere nicel anlamı sözcükler denir.
Buna göre, "iyi" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde "nicel" anlamda kullanılmıştır?

- A) Bu sıkıntılar da elbet geçecek ve biz iyi günlere kavuşacağız.
B) Girdiği son işten iyi para kazanmasaydı işleri büyütmezdi.
C) Maç boyunca iyi oynayan taraf bizdik ama golü atamadık.
D) Bu zamanda iyi dost bulmak neredeyse imkânsız.
E) Gecenin ilerleyen saatinde iyi giyimli bir adam içeride belirdi.

00AD0EDE

3. SEANS | SÖZCÜKTE ANLAM OLAYLARI

BİLGİ

3.1 - Sözcükte Anlam Olayları - I

1. Ad Aktarması (Mecazimürsel)

Bir sözcüğün benzetme amacı güdülmeyen başka bir sözcüğün yerine kullanılmasıdır.

Örnek

- Gurbet çeken gönüller kuşatmıştı ocağı.

BİLGİ

“Gönül” kelimesi “insan” yerine kullanılmıştır.

- Hafta sonu İhsan Oktay Anar’ı okumuştum. (Sanatçı - eser ilişkisi)
- Ordu’nun dereleri aksa yukarı aksa
Vermem seni ellere Ordu üstüme kalksa (Yer - insan ilişkisi)

2. Deyim Aktarması

a. İnsandan Doğaya Aktarma

İnsana ait özelliklerin insan dışındaki varlıklara aktarılmasıdır.

Örnek

- Okuma yok yazma yok bilmeyiz eski yeni
Kuzular bize söyler yılların geçtiğini

b. Doğadan İnsana Aktarma

Doğaya özgü bir özelliğin insana aktarılmasıdır.

Örnek

- Sert bir adam olmasına rağmen duygularını tahmin edebiliyordum.

c. Doğadan Doğaya Aktarma

Doğaya ait bir özelliğin yine doğadaki başka bir varlığa aktarılmasıdır.

Örnek

- Dağlar dalgalanıyor, bayrak değil.

d. Duyular Arası Aktarma

Bir duyuya ait özelliğin başka bir duyuya aktarılmasıdır.

Örnek

- Yalnız annem gibi o ılık sesle/ Köşede bir lahza duruver gitsin

BİLGİ

“Ilık” dokunma duyusuna ait bir özellik, “ses” işitme duyusuna ait bir özelliktir. İkisi bir arada kullanıldığında duyular arası aktarma olur.

3. Dolaylama

Sadece bir sözcükle anlatılabilecek bir kavramın, anlamı pekiştirmek ya da güzelleştirmek için birden çok sözcükle anlatılmasıdır.

Örnek

- Kaleci - file bekçisi
- Atatürk - Ulu Önder
- İzmir - Ege’nin incisi
- Pamuk - beyaz altın

4. Güzel Adlandırma

İnsanda korku, üzüntü, tiksinti gibi kötü duygular uyandıracak kavramların veya durumların daha güzel, olumlu sözcüklerle anlatılmasına denir.

Örnek

- Verem - ince hastalık
- Cin - iyi saatte olsunlar
- Tabut - imamın kayığı
- Yılan - uzun gelin

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük, benzetme amacı olmadan başka bir söz yerine kullanılmıştır?

- A) Camı kapatmadığı için salon buz gibi olmuştu.
- B) Ağaçlar, baharın gelmesiyle gelinliklerini giydi.
- C) Sınıf havasız olduğu için öğrenciler çok bunaldı.
- D) Fincanla kahve ikram etmeyip cam bardakta çay getirmiş.
- E) Bölüm birincileri ödül töreninde bir araya gelmişti.

Çözüm:

A şıkta “cam” sözcüğüyle “pencere” anlatılmak istenmiştir. Parça verilmiş, bütün kastedilmiştir. Bu yüzden ad aktarması yapılmıştır.

Cevap A

ÖĞRENCİ SORUSU

1. (I) Dünya’nın yüzde sekseni sudur. (II) Geriye kalan yüzde yirmilik kısımda yaşamaya çalışan biz faniler, bunca suyla ne yapıyoruz? (III) Yaz tatilinde güneş, deniz, kum üçlemesi elbette hepimiz için oldukça cazip ama bu kadar su bizim deniz sefamız için olamaz. (IV) Ulaşım, ticaret gibi konularda koca koca gemileri yüzdürüyor; okyanusları aşılıyor. (V) Bunu yapabilmeyi de suyun huyuna, yani kaldırma kuvvetine borçluyuz. **Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde insandan doğaya aktarma söz konusudur?**

- A) I B) II C) III D) IV E) V

1-E

BİLGİ

3.2 - Sözcükte Anlam Olayları - II

5. Kinaye (Değınmece)

Bir sözü hem gerçek hem de mecaz anlama gelecek biçimde kullanmaktır. Kinayede kastedilen anlam, mecazdır.

Örnek

- Düşmeyegör elinden tutan olmaz
Gelmeyegör yüzüne bakan olmaz

BİLGİ

“Elinden tutmak” sözü hem gerçek anlamında hem de mecaz olarak “yardım etmek” anlamını içerecek şekilde kullanılmıştır.

6. Dokundurma (Tariz)

Alay etmek veya sitemde bulunmak amacıyla bir sözün tam karşıtını düşündürecek şekilde kullanılmasıdır.

Örnek

- Öyle dürüst bir insan ki harama helal bulaştırmaz.

7. Somutlaştırma

Anlatımı etkili kılmak için soyut, anlatılması güç duygu ve düşüncelerin somut kelimelerle dile getirilmesidir. Somutlaştırma cümledeki anlamdan ortaya çıkar.

Örnek

- Aşka yürek gerek anlasana.

BİLGİ

“Yürek” somut bir kelimedir. Cümlede soyut kelime olan “cesaret” anlamında kullanılmıştır.

8. Anlam Genişlemesi

Bir sözcüğün eski anlamları yanında yeni anlamlar kazanmasıdır.

Örnek

- Ağacın dalları yeni budandı.
- Bilimin farklı dalları üzerine çalışıyor.

9. Anlam Daralması

Bir sözcüğün anlamının bir bölümünü zamanla yitirmesine ya da genel bir anlamdan özel bir anlama düşmesine anlam daralması denir.

Örnek

- “Oğul” sözcüğü eskiden “yavru, çocuk” anlamında hem kız hem de erkek çocuklar için kullanılan bir kelimeyken bugün bu sözcük “sadece erkek çocuklar” için kullanılmaktadır.

10. Anlam Kötüleşmesi

İyi anlamlı bir sözcüğün zamanla kötü veya kötüye doğru giden bir anlam kazanmasıdır

Örnek

- Eski Anadolu Türkçesinde “yaratılmış, canlı, mahluk” anlamında kullanılan “canavar” sözcüğü, Türkiye Türkçesinde “yırtıcı hayvan” kötü anlamına dönüşmüştür.

11. Anlam İyileşmesi

Kötü anlamlı bir sözcüğün zamanla iyi bir anlam kazanmasıdır.

Örnek

- “Emek” sözcüğü eskiden “sıkıntı, eziyet” anlamlarını taşıran günümüzde “çaba, uğraş” anlamlarındadır.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK

1. Soyut bir anlam ifade eden bir sözcüğün, somut bir kavram veya durumu ifade etmek için kullanılmasına “somutlaştırma” denir. Buna göre aşağıdaki dizelerin hangisinde somutlaştırma ya başvurulmuştur?

- A) Anı kuyularından çekmek bir yudum acı su
Bir yudum acı su çekmek anı kuyularında
- B) Bakakalırım giden geminin ardından
Atamam kendimi denize, dünya güzel
- C) Bu şehirde yağmur altında dolaşılır
Limandaki mavnalara bakıp
- D) Benim de mi düşüncelerim olacaktı
Ben de mi böyle uykusuz kalacaktım
- E) Yıldız ışığında dolaşıp geceleri
Gündüzleri gün ışığında ısınmak

Çözüm:

Soyut bir kelime olan “anı” A şıkkında “anı kuyuları” tamlamasında somut anlam kazanmıştır.

Cevap A

ÖĞRENCİ SORUSU

1. Aşağıdaki dizelerin hangisinde bir söz hem gerçek hem mecaz anlamını düşündürecek şekilde kullanılmıştır?

- A) Geçti istemem gelmeni
Yokluğunda buldum seni
- B) Yine geldi yaz, aylardan temmuz
Renk renk çiçeklerle doldu gönlümüz
- C) Gönül gurbet ele varma
Ya gelinir ya gelinmez
- D) Derdime derman ararım
Oturur zülfün tararım
- E) Bir güzelin âşığıyım erenler
Onun için taşta tutar el beni

1-E

1. Dolaylama; belli bir duyguyu, düşünceyi ya da kavramı doğru-
dan doğruya anlatmak yerine, onu birden fazla sözcükle anlat-
ma yoludur.

**Bu açıklamaya göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde do-
laylama yapılmıştır?**

- A) Cahit Sıtkı'yı okurken yalnızlaşan bir insanın iç muhase-
besini hissedersiniz.
B) Kamyonun uğuldayan sesi, mahalleye girince çocuk civıl-
tılarının arasında kayboldu.
C) Beyaz cam, birçoğunun aksine, doğru kullanıldığında müt-
hiş bir bilgi deposudur.
D) Sinemanın en güzel yanlarından biri sizi farklı dünyaların
içine çekmesidir.
E) Türk sporunun usta kalemleri yapılan törenle ödülleri
kavuştular.

2. Dilerim Tanrı'dan ki sana açık kucaklar
Bir daha kapanmadan kara toprakla dolsun
Kan tükürsün adını candan anan dudaklar
Sana benim gözümle bakan gözler kör olsun

**Bu dizelerdeki anlam olayı aşağıdakilerin hangisinde veril-
miştir?**

- A) Benzetme
B) Güzel adlandırma
C) Dolaylama
D) Ad aktarması
E) Kinayeli söyleyiş

3. Tatlı bir tebessümle uğurla bizi
Gülüşün uzak diyarlardan bir hediye

**Bu dizlerde geçen "tatlı bir tebessümle" sözü, aşağıdaki an-
lam olaylarından hangisiyle ilişkilendirilebilir?**

- A) Somutlaştırma
B) Duyular arası aktarma
C) Dolaylama
D) Ad aktarması
E) Kinayeli söyleyiş

4. (I) Ellerim başımın altında, tandırın yanındaki sedirde, yatak
yorgan yığına yaslanmış uzanıyorum. (II) Ninemin büyük du-
var taşlarının aralarına sokup askı yaptığı çengellerde süzme
yoğurt torbalarını, bakliyat, mısır ve kete çuvallarını, süt maki-
nesinin yıkanıp kurumaya bırakılmış çanaklarını, ilk kez görü-
yormuş gibi gözden geçiriyorum. (III) Yayla mevsimi boyunca
yapacak bir şeyim olmadığında başvurduğum oyalanma yol-
larından biri bu. (IV) Dibinde ancak bir yumruk büyüklüğünde
yoğurt kalmış torba, büyük çividen yere kadar asılmış. (V) Kay-
nayan tencerenin kokusuyla birdenbire acıktığımı hissettim.

**Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bir sözcük
benzetme amacı güdülmeyen başka bir sözcüğün ye-
rine kullanılmıştır?**

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim aktarmasına yer
verilmiştir?

- A) Yaşadığım olaylar yüzünden kalbim yırtılacak gibi oluyordu.
B) Öğretmenimizin ders anlatışını, tüm sınıf çok beğeniyor.
C) Bu aralar gezen tavuk yumurtaları çok popüler oldu.
D) Bir önceki sınavdakine benzer sorular sorulmuş.
E) Ağacın gölgesinde dinlenirken bir inleme sesi duydum.

6. (I) Yukarıdaki boş odadan gelen tıkırtılar onu ziyadesiyle tedir-
gin etmişti. (II) Korku dolu bakışlarla oturduğu koltuğun yanına
ve arkasına bakarak, bir şey olup olmadığını kontrol ederek
gürültünün kaynağının ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. (III)
Korkudan neredeyse inme inecek gibi hissediyor, bir taraftan
da rahatsızlığını iyice belli edercesine ikide bir saate bakarak
kalkma vaktinin geldiğini işaret ediyordu. (IV) Ancak bunu söy-
leyecek cesareti bulamıyor, bir başkasından medet umuyordu.
(V) Neyse ki arkadaşlarından biri artık kalkması gerektiğini
söyleyerek onu bu durumdan kurtarmış oldu.

**Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde kötü
duygular uyandıracak bir kavram başka sözlerle ifade edil-
miştir?**

- A) I B) II C) III D) IV E) V

1. Soyut, anlamı güç durumların somut kavramlar aracılığıyla örneklendirilerek dile getirilmesine somutlaştırma denir.

Aşağıdakilerin hangisinde bu açıklamaya uygun bir kullanım vardır?

- A) Evin bahçesinde bulunan küçük kuyudan hâlâ su çıkıyor.
- B) Hüznün gölgesi vuruyor bu gece duvarlarıma.
- C) Yolumuzun üstünde gördüğümüz renkli taşlardan birkaçını çantama koydum.
- D) Bu kasabada hava kararınca etrafta kimseyi bulamazsınız.
- E) Köye giden yolda karşımıza, çağla bademi renginde bir eşek çıktı.

2. Dadaloğlu'm der ki belim büküldü

Gözümün cevheri yere döküldü

Bu dizelerde altı çizili ifadede görülen anlam olayı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ad aktarması
- B) Dolaylama
- C) Dokundurma
- D) Kinaye
- E) Güzel adlandırma

3. Müftü Efendi bize kafir demiş
Tutalım ben ona diyem Müselman
Lakin varıldıktan ruz-ı mahşere
İkimiz çıkarız orda yalan

Bu dizelerde, "asıl söylenmek istenenin tam tersini düşündürecek şekilde belirtilmesi" yoluyla yapılan anlam olayı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tariz
- B) Mecazımürsel
- C) Deyim aktarması
- D) Kinaye
- E) Dolaylama

4. **Aşağıdaki dizelerin hangisinde somutlaştırmaya başvurulmuştur?**

- A) Gökyüzünün başka rengi de varmış
Su insanı boğar, ateş yakarmış
- B) Yiğidin sevdiği güzel olursa
Ömrü ardından sökülür gider
- C) Hakikat değişiyor daha bitmeden cümle
Koşuyorum yetişmek için bütün gücümle
- D) Sokakta ağlanır, gülünür
Hayal kurulur ve ölünür
- E) Yüksekinde büyük namlı karın var
Alçağında mor sümbüllü bağı var

5. Bir yetim görünce dökür dişini
Bozmaya çabala halkın işini
Günde yüz adamın vur kır dişini
Bir yaralı sarmak için yeltenme

Bu dizelerde görülen anlam olayı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Değınmece
- B) Ad aktarması
- C) Dokundurma
- D) Deyim aktarması
- E) Dolaylama

6. (I) Çocukluğum ve ilk gençliğim, haber saatleri dışında çok az açılan büyük bir radyodan başka lüksü olmayan ahşap bir evde geçti. (II) Oturma odamızda duvarların tek süsü de babamın her yıl aralık ayı başlarında alıp getirdiği takvimlerdi. (III) Üzerindeki resmi en ince ayrıntısına kadar ezberlediğimiz eski takvimin yerine yenisinin asılması, heyecanımızı kanatlandırdı. (IV) Takvim yapraklarını koparmak babamın işiydi ve bunu son derece ciddiyetle yapardı. (V) Takvimler, bizim dünyaya açılan pencerelerimizdi.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde somutlaştırmaya başvurulmuştur?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

OBDC0E4E

4. SEANS | SÖZ ÖBEKLERİNDE ANLAM

BİLGİ

4.1 - Söz Öbeklerinde Anlam - I

- Birden çok sözcüğün yan yana gelmesiyle oluşan ve zihinde tek bir kavram oluşturan ifadelere söz öbeği denir. Birden çok sözcükten oluşmasına rağmen söz öbeklerinin karşıladığı kavram tektir.

- Söz öbekleri genellikle mecaz anlamda kullanılır. Deyimlerden, ikilemelerden, atasözlerinden ve söz yorumundan oluşur.
- Söz öbekleri parçadan bağımsız bir şekilde değerlendirilemez. Bu nedenle söz öbeği sorularında sadece altı çizili sözü okumakla soruyu çözemeyiz.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

1. Önel, edebiyatın farklı alanlarında ürünler veren bir yazarımız. Öyküden romana, tiyatro oyunlarından şiire uzanan ürünler toplamının sahibi. Geçtiğimiz yıllarda, bir bölümünü zaman zaman Varlık dergisinde de yayınlamış olduğu “Konumlandırılmalar” toplamıyla, okura edebiyatın türler bileşkesi diyebileceğimiz bir odasından yeni bir ses vermeyi deniyor.

Bu parçada geçen “yeni bir ses vermek” sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- Değişik türlerin önemini vurgulamak
- Özgün bir üslup bulmaya çalışmak
- Farklı sanatçıları eserlerine taşımak
- Ortak duyguları edebiyatta kullanmak
- Sıra dışı insanların yaşamlarını konu edinmek

Çözüm:

Edebiyatta “yeni” sözü çoğunlukla “farklı, özgün, orijinal” anlamlarını karşılar. Yine edebiyatımızda “ses” sözcüğü yazarın, anlatıcının anlatım tarzını, eserlere yaklaşımını anlatmak için kullanılır. Bu nedenle “yeni bir ses vermek” sözü, özgünlük ve üslubu içeren şık olmalıdır.

Cevap B

2. Senaryo filmin iskeletidir. İskelet ne kadar sağlam olursa film de o kadar güçlüdür. Ancak o zaman, istediğiniz gibi ete kemiğe büründürebilirsiniz onu. Bir yönetmen ya da senarist hikâyenin çarpıcılığına, entrikasına, karmaşıklığına esir olmayıp mevzunun içindeki duyguyu keşfederse ancak hikâyedeki sinemayı fark edebilir.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- Gerçeğe özgün bir şekil vermeye çalışmak
- Anlatılmak isteneni somut duruma getirmek
- Konunun rahat anlaşılabilmesini sağlamak
- Görsel sanatların olanaklarını kullanmak
- Karşıt durumları bir arada yansıtmak

Çözüm:

Söz öbeği anlam sorularında genellikle mecazlı ifadeler kullanılır. Gerçek anlamdan hareketle soyut anlam bulunur. “Ete kemiğe büründürmek” sözü “canlı, somut, gözle görünür duruma getirmek” anlamlarını verir. Bu nedenle cevap B şıkkıdır.

Cevap B

ÖĞRENCİ SORULARI

1. Özenle hazırlanan Kemaliye kitabı, tıpkı çocukluk yıllarımın Gurbet gazetesi gibi bütün bir yaz masamdan kalkmadı. Yaşımın yettiği zamanlarla dolu, bir bölümünü şöyle böyle bildiğim, bir bölümünü ilk kez öğrendiğim sorunları, kişileri, olayları anlatan bu kitabın içindeki siyah beyaz fotoğraflara zaman zaman büyükteç tuttum, bildiğim yerlere ve zamanlara yolculuklara çıktım, zaman zaman adı geçen tanıdıklarla ilgili yaşantılarımı hatırladım.

Bu parçadaki altı çizili sözün anlamı aşağıdaki cümlelerin hangisinde vardır?

- Son zamanlarda müzikle ilgili terimlerin daha iyi anlaşılması için bir kitap çalışmasına başladım.
- Bazı projelere ayrıntılı bir gözle bakınca bunların gerçekleşmesinin çok zor olacağını düşündüm.
- Benimle aynı düşünceleri paylaşan bir ekiple çalışmak, başarılı olmak için atılması gereken ilk adımdı.
- Gelecek yıl, mahallemizin kentsel dönüşüme girmesi için basın mensuplarıyla bir röportaj yaptık.
- Bilim insanları, kapsamlı araştırmalar yaparak projelerin etkinlik kazanmasında önemli rol oynuyor.

2. İnsanları okumayla barıştırmanın tek şartı şu: Karşılık olarak hiçbir şey beklememek. Ama hiçbir şey. Kitabın etrafına okuma öncesi edinilmesi gereken bilgilerden bir siper dikmemek. En küçük bir soru bile sormamak. En küçük bir ödev bile vermemek. Okunan sayfalara bir tek kelime eklememek...

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- Belli kurallarla çerçevelemekten uzak durmak
- Zorluklarla baş etmenin yollarını anlatmak
- Deneyimli yazarların birikimlerini göz ardı etmek
- Okurun zihnini bulandıran bilgileri yok saymak
- İnsanlara kılavuz olacak yöntemler kullanmak

1-B

2-A

BİLGİ

4.2 - Söz Öbeklerinde Anlam - II

1. İkilemeler

Anlamı güçlendirmek, söze uyum kazandırmak için aralarında ses ya da türlü anlam ilgisi bulunan sözcüklerin yan yana kullanılmasıyla oluşan sözcük öbeğine ikileme denir. İkilemeler arasına noktalama işareti getirilemez.

Örnek

- Şadırvandan kana kana su içti. (aynı sözcüğün tekrarıyla)
- Eş dost ziyaretleri kısa sürdü. (yakın anlamlı sözcüklerle)
- Kafilemiz çölde bata çıka ilerliyordu. (karşıt sözcüklerle)
- Eski püskü giysilerini bavula koydu. (biri anlamlı bir anlamsız sözcüklerle)
- Bu saatte sağlığın için abur cubur yememelisin. (ikisi de anlamsız sözcüklerle)
- Şırlı şırlı akan derenin önünde bir süre bekledi. (yansıma sözcüklerle)

2. Atasözleri

Uzun gözlem ve deneyimler sonucu oluşmuş, bilgi ve öğüt veren kalıplaşmış sözlerle atasözü denir.

Örnek

- Ateş düştüğü yeri yakar.
- Acele bir ağaçtır, meyvesi pişmanlık.
- Her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır

3. Deyimler

Bir durumu ya da kavramı karşılamak ve anlatımı daha etkili kılmak için iki ya da daha fazla sözcükten oluşmuş, anlamca kaynaşmış sözlerdir.

Örnek

- İşlerinde çok titiz davranır, ince eleyip sık dokurdu.
- Bana neden gönül koyduğunu hâlâ anlayamadım.
- Bu işi bu kadar gözünde büyütme bence.
- Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan oldu.
- Genç yaşta usta oyunculara kafa tutmuş.
- Beni görünce eli ayağına dolanıyor.
- Bu ilacı günaşırı almalısın, dedi doktor.

4. Söz Yorumu

Bu sorularda amaç, bir cümlede ya da parçada geçen söz öbeğinin anlamını buldurmaktır.

Örnek

- Kendi içlerine ayna tutmak isteyen bilinçli okurlar, Tanpınar'ın romanlarını okuyabilirler.

BİLGİ

"İçlerine ayna tutmak isteyen" sözü görünürde olmayan özellikleri yansıtmak şeklinde açıklanabilir.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili deyimın parantez içinde verilen açıklaması yanlıştır?

- A) Konuyu detaylı olarak incele ama çizmeden yukarı çıkmak sakın. (yetkisi dışındaki işe karışmak)
- B) Baktım ki burnundan solumakta, onun bulunduğu ortama girmedim. (öfke içinde bulunmak)
- C) Bu adamın karda gezen izini belli etmeyen biri olduğunu hepimiz biliyoruz. (gizli bir iş çevirmek)
- D) Bu alanda uzmanlığı hak edince ona artık kimse diş geçiremez. (güç yitirememek)
- E) Çocuğumuz pabucunun dama atıldığını düşündüğü için çok huysuzdu. (laf dinlememek)

Çözüm:

E şıkında "pabucunu dama atmak" deyiminin anlamı "bir işte kendinden daha üstün, daha iyi biri çıkınca gözden düşmek" anlamına geliyor.

Cevap E

ÖĞRENCİ SORUSU

1. • Birini aldatma, yanıltma, oyalama amacıyla duygularını, düşüncelerini olduğundan başka türlü gösterecek biçimde konuşmak
- Pek çok kişi tarafından kullanılmak, birçok sahip eline geçmek
- Bıktırmak, usanç vermek, tatsız olmaya başlamak
- Değer vermemek, önemsememek, beğenmeyip küçümsemek

Aşağıdakilerin hangisinde, yukarıda verilen açıklamaları karşılayan bir deyim kullanılmamıştır?

- A) Beni de götüreceksin diye yakama yapıştı, ben de getirmek zorunda kaldım.
- B) Gerçekleri anlatmamak için sürekli ağız yapıp durdu ama en sonunda açıkladı.
- C) Elden ele dolaşan atı nihayet geri almayı başardı.
- D) Senin bu şakaların da artık kabak tadı vermeye başladı.
- E) Akşama kadar yemek yapmak için uğraştık ama o, yaptığımız yemeğe burun kıvrıdı.

1-A

1. *Aylak Adam*'i okuduktan sonra Yüksek Kaldırım'dan Galata'ya çıkarken kendinizi Bay C. olabilecek birilerini ararken bulabilirsiniz. Öylesine içlere sinen *Aylak Adam*, her ne kadar bazı kesimlerce "aylaklığa özendiriyor" şeklinde eleştiriler olsa da özünde gerçek sevgiye yol haritası çizen bir yapıt. Yusuf Atılgan'ın ilk romanı ve daha da önemlisi "Neden bu kadar az eser yazdı?" dedirten romanı. Kendisi bir röportajında "Benim gerçek eserim, günlük hayatımın karbon kâğıdıdır." demiş ve aslında bizlere gerçekten kendi hayatından beslenerek yazdığını, bu yüzden samimi ama az sayıda eser çıkardığını aktarmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçadaki altı çizili sözlerin cümleye kattığı anlamlardan biri değildir?

- A) Benimsemek, özümsemek
- B) Gitmesi gerektiği yönü belirtmek
- C) Kendi yaşamından izler taşımak
- D) Benzerlerinden farklı olmak
- E) Yaşamını birebir yansıtmak

2. Bugünkü dil karmaşası içinde Cahit Sıtkı Tarancı'nın dili dört başı mamur, ne demek istediğini bilen berrak ve akıcı bir dildir. Kelimeler onun eline geçti mi cana yakın, sevimli bir hâl alıyor.

Bu parçada geçen altı çizili ifadenin kattığı anlam aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Bahçedeki meyveleri toplamak için işçilerin gelmesini bekliyoruz.
- B) Sınavdan yüksek not alınca gözleri ışıltılı bakmaya başladı.
- C) İçeri girer girmez insanların kendisine hayranlıkla baktığını gördü.
- D) Sağlam ve güçlü kollarıyla koca kütüğü bir anda kaldırdı.
- E) Alırsan her yanı tam, bakımlı bir ev al bence.

3. Sanatta birilerini örnek almak eskiden beri var olan bir şeydir. Özellikle edebiyat macerasına yeni başlamış biri, usta sanatçıları örnek alarak gelişimini sağlayabilir. Ancak bunun bir ölçüsünün olması gerekir. Aksi hâlde ortaya konan ürünler, kalıcılığı yakalayamaz. Genç bir sanatçı edebiyat dünyasında iyi bir yer edinmek istiyorsa başkasının ayak izlerini takip etmeden bunu yapmalıdır.

Bu parçada geçen altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Başka sanatçıları taklit etmemek
- B) Daha önce yaptıklarını tekrarlamamak
- C) Kendi bildiklerini yapmaktan çekinmemek
- D) Edebiyatta geçmişe takılmamak
- E) Sanat dünyasında kalıcı olamamak

4. Günümüz edebiyat dünyasına baktığımızda öteden beri isminden söz ettirmiş yazarları hemen sıralayabiliriz. Hepsini belirgin özellikleriyle birbirinden ayırmak zordur elbette. Ancak bu yazarlardan hâlâ bahsedebiliyorsak tarihe kendi imzalarını attıklarından hiç şüphe yoktur. Öyle ki zaman, bu sanatçılar için önemsizdir. Her şeyi eskiten zamanın yıpratıcılığından etkilenmeden günümüze ulaşmayı başarmışlardır.

Bu parçadaki altı çizili sözlerin anlamı aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Özgünlüğü yakalamak - kalıcı olmak
- B) Sıradanlıktan kurtulmak - çağın gereklerini yerine getirmek
- C) Kendi çağını aşmak - farklı üslup geliştirmek
- D) Kendini yenilemek - etkileyici olmak
- E) Belli bir aşamaya ulaşmak - özünü korumayı başarmak

5. İyi bir sanatçı yüksek zümreye hitap etmemeli, toplumun her kesiminden okur kitlesine ulaşmalıdır. Bunu yaparken sözcükleri özenle seçmelidir. Zira sözcüklere aşırı makyaj yapıp okurun karşısına çıkan sanatçı, kalıcılığı yakalayamaz.

Bu parçada geçen altı çizili sözle yazarın anlatmak istediği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sözcük seçiminde rastgele davranan
- B) Samimilikten uzak duran
- C) Yalınlığı ve sadeliği önemsemeyen
- D) Sözcük seçiminde titiz davranan
- E) Anlaşılması güç bir üslup kullanan

6. Toplumun büyük bir kesimi yoksulluk ve türlü zorluklar içerisinde yaşamını sürdürüyor. Hepimizin çevresinde illaki bu tür insanlar vardır. Eğer elimizden bir şey geliyorsa kulağımızın üstüne yatmadan bu insanlara yardım etmemiz gerekiyor. Aksi hâlde aynı topraklarda birlikte yaşamının hiçbir önemi kalmayacaktır.

Bu parçada geçen altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Yaşananlara aşırı tepki vermek
- B) Olanları görmezden gelmek
- C) Olup bitene duygusal yaklaşmak
- D) Haksızlığa karşı çekingen davranmak
- E) Olup bitenden habersiz olmak

0C3B0BF6

1. Yazarlığı, çocukluktan gelen bir gözlem gücüne dayanırdı. Henüz ortaokul sıralarındayken bunun ışığını bize vermişti. Öyle ki gezdiği yerleri bize günlerce anlatırdı. Üstelik bunu kamera objektifinden çıkmış gibi anlatırdı.

Bu parçada geçen “kamera objektifinden çıkmış gibi anlatmak” sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yaşanılan olaylara farklı açılardan bakmak
- B) İnanırdıcı olmak için belgelere başvurmak
- C) Gözlemlerini fotoğraflarla desteklemek
- D) Gördüklerini tarafsız bir gözle aktarmak
- E) Yaşanılanları detaya girmeden anlatmak

2. Yazarlar okudukları bir metinden yararlandıklarında yazın dünyasında bir kızılca kıyamet kopuyor. Efendim, bu özgünlük ile bağdaşmazmış. O zaman bu yazarın kendi eseri olmuyormuş gibi. Bana göre yazabilir, kıbarca “esinlenme” denilen bu işte son derece haklıdır. Bu çılgınlıkları koparanlar, acaba sanatçıların el alarak geliştiklerinden haberdar değiller mi?

Bu parçada geçen sözcüklerle ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) “kızılca kıyamet kopuyor” sözü, “kavga, gürültü çıkarmak” anlamında bir deyimdir.
- B) “sanatçıların el alarak geliştiklerinden” sözü, “kendi başına ilerlemek” anlamındadır.
- C) “özgünlük” sözcüğü, “benzerlerinden farklı olma” anlamında kullanılmıştır.
- D) “esinlenme” sözcüğü, “sanatçıyı ürün vermeye iten içe dönüş” anlamında kullanılmıştır.
- E) “bağdaşmazmış” sözcüğü, “uyuşmama durumu” anlamında kullanılmıştır.

3. Yahya Kemal, şiir için kusursuzu aramayı ilke edinmiştir. Divan şiirinden etkilenmesi de belki de bu yüzdendir. Neredeyse bütün şiirlerini aruzla yazması, kurallara bağlılığı ve basitliği elinin tersiyle itişini gösterir. Bunu yaparken aruzun kurallarını kullanarak en iyisini ortaya koymaya çalışmıştır. Aslında o, şiirin Everest’ine çıkıp bayrak dikmenin peşindedir.

Bu parçada geçen altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şiirlerinde farklı bir üslupla özgünlüğü yakalamak
- B) Zor olan şiir anlayışını benimseyerek ustalığını göstermek
- C) Sanatının zirve noktasına kendi damgasını vurmak
- D) Kurallara bağlı kalarak şiiri geliştirmek
- E) Eski şiir anlayışından kurtularak yeni bir tarz yaratmak

4. Sanat eleştirisi olması gerektiği yerden çok uzakta. Henüz büyüğü terlememiş şairler bu dünyaya adım atarken hunharca bir eleştiri dünyasının kucağında bulurlar kendilerini. Dolayısıyla şiire ve söze temkinli yaklaşırlar. Aman, kötü bir şey söylenmesin diye didinirler. Bunu yaparken de sözcükleri özenle seçer, olması gerektiği gibi yerli yerinde kullanırlar. Sözcüklere kurşun döktürür gibi onu eleştirinin odağından çıkarmaya çalışırlar.

Bu parçada geçen “sözcüklere kurşun döktürmek” sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sözcükler üzerindeki olumsuz havayı atmak
- B) Şiiri alışılmışın dışına çıkarmak
- C) Farklı çağrışımlar yapılmasını engellemek
- D) Süslü ve sanatlı bir anlatımı benimsemek
- E) Sözcüklerin etki alanını genişletmek

5. Eleştirmenlik, dışarıdan kolay görünse de aslında zor bir iştir. Eleştirmenin, bir eseri enine boyuna değerlendirirken tarafsız olması gerekir. Yapacağı en ufak bir hata yazarın sanat yaşamını altüst edebilir. Ama bir gerçek var ki eseri ve sanatçıyı duyurmada eleştirmenden iyisi yoktur. Bir bakıma, eserin üstünde mercak gezdirir.

Bu parçada geçen altı çizili sözle yazarın anlatmak istediği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Olaylara farklı bakış açıları kazandırmak
- B) Eserin ayrıntılarının görünür olmasını sağlamak
- C) Yazarın gelişimine katkıda bulunmak
- D) Okurun eserden beklentilerini karşılamak
- E) Sanatın geri planda kalmış alanlarını geliştirmek

6. Bakıyorum birçok şair birbirlerini okuyor, yazıyor. Dergileri inceliyorum, birbirlerinin kitaplarını anlatıyorlar. Okuyucu, okuyanlar nerede? Sadece şiir yazarlar kitap okusa kaç milyon kitap satılır? Şair kuşatıcı yazacak, yazmalı. Ama bakıyorum şimdiki şairler fildişi kulelerinde yaşıyor.

Bu parçada geçen “kuşatıcı yazmak” sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumun her kesimine hitap etmek
- B) Sözcüklere farklı anlamlar yüklemek
- C) Şiire yeni bir akım getirmek
- D) Herkeste aynı çağrışımları uyandırmak
- E) Okuru etkileyecek özellikte olmak

1. Sinemanın büyüdü bir havası vardır. Yüzyıllar öncesinde yaşamış bir insana bir film izletseniz sizi büyücü zannedebilir. Sadece o insan mı sinemayı büyü sanır. Örneğin Steven Spielberg'in yirmi otuz yıl önce çektiği filmleri izlerken büyücü olduğuna inanmıyor musunuz? O dönemde öyle bir akım başlamış ki fantastik film alanında sinemanın lokomotifini olup birçok yönetmeni arkasına takmıştır.

Bu parçada geçen altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Belli bir alanda yeniliklere öncelik vermek
- B) Sinema alanında ses getiren işler yapmak
- C) İnsanları etkileyerek kendi isteklerini yaptırmak
- D) Olumlu özellikleri farklı alanlarda da kullanmak
- E) Öncülük görevi üstlenip birçok kişiyi aynı yöne çekmek

2. Âşık Veysel çocukluğundan beri Anadolu'yu anlatmış, eserleri buram buram Anadolu kokmuştur. Âşıklık geleneğiyle yetişen şair uzun bir zaman sonra kendi sesini bulmuş ve Anadolu, onun şiirlerinde başka bir anlam kazanmıştır.

Bu parçada geçen "kendi sesini bulmak" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kendine özgü bir anlatım oluşturmak
- B) Halka uygun bir üslup benimsemek
- C) Sözcük seçiminde olgunluğa erişmek
- D) Akıcı ve yalın bir dil kullanmak
- E) Sanatı gelecek kuşaklara taşımak

3. Medya, günümüzün en büyük kontrol mekanizması ve toplumların algılarıyla oynama alanı hâline geldi. Gündem değiştirmek, dikkatin gücünü etkisiz kılmak, kitleleri yönlendirmek, bireylerin büyük resmi görmesine mâni olmak ve zamanı çalmak üzerine kurulu bir güç kavramına doğru evrildi.

Bu parçada geçen "büyük resmi görmek" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bütünden hareket ederek ayrıntıları fark etmek
- B) Gizli saklı şeylerin zarar vermesini engellemek
- C) Yaşananları bir bütün olarak değerlendirip asıl amacı anlamak
- D) Bir durumla ilgili bilgileri kendine göre yorumlamak
- E) Bir şeyin arka planda kalan özelliklerini belirginleştirmek

4. Günümüzde birçok eleştirmenin sorunu, beylik laflara başvurmasıdır. Eleştiri görevini layıkıyla yapana ise az rastlar olduk. Hâl böyle olunca okur da çalakalem bir eleştiri dünyasının tam ortasında buluyor kendisini. Oysa işin can alıcı noktası sanatın gelişimine hizmet etmektir.

Bu parçada geçen altı çizili sözlerden herhangi birinin kattığı anlam aşağıdakilerin hangisinde yoktur?

- A) Yazar söz ustalığı yapıyor, sözcükleri gerektiği gibi kullanıyordu.
- B) Birçok eserde kurgu, önem verilmeden oluşturulduğu için olay akışı kopuk kopuktur.
- C) Anadolu insanının özentisiz ve zor yaşamı sanatın her alanında kendini gösterir.
- D) Sanat adına söylenmiş bu sözleri çok duyduğumuzdan artık insanlarda bir etkisinin olduğunu sanmıyorum.
- E) Köy romanlarının en önemli yönü, köylünün çektiği sıkıntıları başarıyla dile getirmesidir.

5. Muhsin Ertuğrul, çektiği ilk filmlerde sinema sanatçılarını oynamayı tercih etse de tiyatrocunun ruhu onu, filmlerinde tiyatro sanatçıları oynamaya sevk etmiştir. Böylece okullu oyuncular devreye girmiş ve filmlerdeki oyunculuk kalitesi artmıştır.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kendisini geliştiren oyuncular
- B) Tiyatro eğitimi almış oyuncular
- C) Hem çalışıp hem okuyan oyuncular
- D) Öğrenimi devam eden oyuncular
- E) Ustaların yanında yetişmiş oyuncular

6. Bulunulan ortamdan farklı bir yere gitmek insana çok şey katar. Yeni yerler görmek, farklı insanlarla tanışmak, değişik lezzetler tatmak... Bütün bunlar insanın ufkunu açar. Ama bunları yaparken yeni gözlere sahip olmak gerekir.

Bu parçada geçen "yeni gözlere sahip olmak" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hayat hakkında yeni bilgiler edinmek
- B) Dünyada farklı insanlar olduğunu anlamak
- C) Farklı bakış açıları kullanmak
- D) Yeni yerler keşfetmek
- E) Önceden görülen yerleri unutmak

0C9B0797

1. Neşet Ertaş; birçok eserinde Anadolu insanının yaşamını, sıkıntılarını, aşklarını, sevinçlerini dile getirmiş, halkın yüreğine dokunmuş bir sanatçıdır. Ancak birçok eser vermesine rağmen insanların Anadolu'ya olan susuzluğunu gidermeden aramızdan ayrılmıştır.

Bu parçada geçen "susuzluğunu gidermeden" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Beklentileri karşılama fırsatını tam yakalayamamak
- B) Çağın isteklerine yeterince değinmemek
- C) Ulusal özellikleri tam anlamıyla yansıtamamak
- D) İstekleri tam anlamıyla karşılayamamak
- E) İnsanların özelemlerini tam olarak gerçekleştirememek

2. Her şair gibi Orhan Veli de şiirini birtakım unsurlar üzerine kurmuştur. Romantiklerin benimsediği duygu dünyasıyla pek işi olmamıştır. O, yaramaz çocuklar gibi duyguların ziline basıp kaçmayı tercih eder şiirlerinde. Denizin kokusunu, martıların sesini, simitçilerin bağırtılarını en çok da tanıdığınız birini görürsünüz onun şiirlerinde. Yani yaşamı sunar size.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın iç dünyasında uyandırdığı izlenimlerin sınırlarında gezmek
- B) Gerçekliği ön planda tutarak gündelik hayatı irdelemek
- C) Yaşamın asıl unsurlarını şiirle birleştirerek gerçeklik hissi uyandırmak
- D) İnsanı zayıf kılan özelliklerden kaçınmak
- E) Duygulara seslenen sanatçılardan farklı olmaya çalışmak

3. İyi eser bulmak zor artık. Pahalı arabalarla gezen, lüks villalarda oturan, o balo senin bu balo benim diyen bir yazarın varoş mahalleleri anlatmasını beklemek biraz zordur. Bunu yapacak yazar, kenar mahallelerde oturmalı, oranın insanı olmalı, eserine kendi ruhunu üflelemeli ki biz onu hissedelim.

Bu parçada geçen "eserine kendi ruhunu üflelemek" ile anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gerçekçi bir anlayışı benimsemek
- B) Okurun beklentilerine cevap vermek
- C) Eserlerinde gerçekleri gözler önüne sermek
- D) Duygularını okurdan gizlemek
- E) Kişiliğini eserine yansıtmak

4. Ahmet Muhip Dıranas doğaya tutkundur, şiirlerinde de düzyazılarında da doğayı sıklıkla işler. Bunu yaparken gerçekçi bir gözlem anlayışını benimser. Uzun, destansı "Ağrı" şiiri, Ağrı için yazılabilecek en iyi güzellemeledendir; yamacına uzanmış, öyle yazmış gibidir.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Süsten ve sanattan arınık bir dil kullanmak
- B) Nesnel bir anlayışı benimsemek
- C) Görülenleri birebir kaleme almak
- D) Hayal unsurlarını ön planda tutmak
- E) Sözcükleri akla gelen ilk anlamlarıyla kullanmak

5. Bir romanın kurgusu çok iyi olabilir, hikâyesi ağızını açıkta bırakabilir, farklı bir şey denenmiş ve başarı sağlanmış olabilir. Hatta tekrar okunma hissi uyandırabilir. Ancak karakterleri bildiğimiz sokaklarda dolaşmıyorsa okuyucunun tatmin edici bir hisle sayfaları çevirmesi zorlaşır.

Bu parçada geçen "bildiğimiz sokaklarda dolaşmak" ile anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Benzerlerinden farklı bir özellik taşımak
- B) Daha anlaşılır bir nitelik kazanmak
- C) Farklı alanlarda varlığını sürdürmek
- D) Gerçeklik hissi uyandırmak
- E) Duygu yönünü ön plana çıkarmak

6. İkinci Yeni olayının ya da akımının en özgün kişisi Ece Ayhan'dır. Biçimle özün ayrılmazlığını bilinçle uygulamıştır. Temalarının ayrılığı ilk elde onu bireysel bir şiirin yandaşı gibi göstermiştir oysa geçişler ve çalkantılar kuşağı içindeki toplumumuzun görüntüsünü vermiştir. Gördüğümüz, bildiğimiz, yaşadığımız -ya da öyle sandığımız- duyarlılıkların sığınağına, yalın çağrışımlarına kapılmayıp sığ şiir kıyılarına varmadı; şiirin derin sularında kulaç attı.

Bu parçada geçen altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Konu bütünlüğünü sağlayamamak
- B) Anlamsal derinliği olmayan şiire yaklaşmamak
- C) Sözcüklerin çağrışım yapmasını engellemek
- D) Farklı şiir anlayışlarından uzak durmak
- E) Yüzeysel şiir türlerinden ayrılmak

TEST 5

1. "Göz" sözcüğüyle kurulan deyimlerde değişik anlam incelikleri vardır. Örneğin "gözünün yaşına bakmamak" deyimini, hiç

I

acımamak anlamına gelir. "Gözlerinin içine kadar kızarmak"

II

deyiminde "uykusuzluk ve yorgunluk içinde olmak" anlamı söz konusudur. "Gözünün önünden gitmemek" deyiminde "bir türlü

III

unutamamak" anlamı vardır. "Göze çarpmak" deyimini ise "baş-

IV

ka şeyler arasında kolayca görülebilmek" anlamını taşır. Çalamayacağı bir şey bulunmayacak denli becerikli hırsız olmak anlamında ise "gözden sürmeyi çekmek" deyimini kullanılır.

V

Bu parçadaki numaralanmış deyimlerden hangisinin anlamı yanlış verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Türkçede "ayak" sözcüğüyle ilgili birçok deyim vardır. Örneğin "ayaklarına kara su inmek" deyimini uzun süre ayakta kalarak

I

veya yürüyerek yorulmak anlamındadır. Çok sevinmek, sevinçten hopyayıp zıplamak ise "ayakları yere değmemek" deyimini

II

kullanılır. "Ayağını sürümek" deyimini ise üstüne aldığı bir işten

III

kaçınma çareleri aramak anlamındadır. Bir haberi duyunca şaşırıp birini için "ayağının pabucunu başına giymek" deyimini kul-

IV

lanılır. Bir topluluğu veya birini telaşa düşürmek, isyan ettirmek için "ayak kaldırmak" deyimini kullanılır.

V

Bu parçada numaralanmış deyimlerden hangisinin açıklaması yanlış verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Aşağıdaki cümlelerden hangisi, birlikte verilen sözün anlamını içermemektedir?

- A) İşleri iyi gitmek, zorlukları yenerek rahata kavuşmak: Şu borcu da ödedik mi ayağımız düze basacak inşallah.
B) Birinin işini yapmasına, bulunduğu yerden ayrılmasına engel olmak: Bu çocuk ayağıma bağ oldu, onu bırakıp da bir yere gidemiyorum.
C) Bir yolunu bularak birini bulunduğu işten, mevkiden uzaklaştırmak: Adamcağızın hiç suçu yokken ayağını kaydirdiler, şimdi aç susuz dolaşiyor.
D) Bir zorluğu yenip işi başarmak: Ayağını yorganına göre uzatmazsan ileride aç kalırsın.
E) Farkında olmadan karşındakini rahatsız edecek, kızdıracak söz söylemek: Özur dileyeyim derken baltayı taş vurunca yeniden kavga ettiler.

4. • Çok kısa bir zamanda bir iş yapmak, bir anda oluvermek
• Birini bulunduğu yüksek mevkiden, makamdan ayırmak
• Bir işte, bir yerde uzun süre kalmayı başaramamak
• Şımarık davranmak, söz dinlememek

Aşağıdakilerin hangisinde yukarıda verilen açıklamaları karşılayan bir deyim kullanılmamıştır?

- A) Yeni gelen yönetici, eskisini alaşağı etmek için bayağı uğraşmış.
B) Onun bizi yıpratmasına izin vermeden başını ezmek gerek.
C) Girdiği hiçbir işte dikiş tutturamamış, aksine ailesini de borca sokmuş.
D) Sürüden ayrılan kuzuyu tam yakaladık derken kaşla göz arasında elimizden kaçtırdık.
E) Sen ne ele avuca sığmaz bir çocukmuşsun meğer.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ikileme farklı bir yolla kurulmuştur?

- A) Sahilde gezerken ayağıma batan irili ufaklı taşları çantama koydum.
B) Aşağı yukarı on yıl önce bir radyo programına katılmıştım.
C) Evden taşınırken eski püskü eşyaları da yanına almıştı.
D) Her ortamda ileri geri konuşması, artık insanların hoşuna gitmiyordu.
E) Araçlar, çamurlu yolu bata çıka geçmeye çalışıyordu.

0C490E15

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim açıklamasıyla birlikte verilmemiştir?

- A) İçeride konuşulanlara kulak kesilmiş, olanları dikkatle dinliyordu.
- B) Bu projenin başında çokça düşünüp zamanında çok kafa yorduk.
- C) Dostlarına gönül koymuştu, bu dargınlığı kolay kolay geçmeyecekti.
- D) Artık onu ne kadar sevdiyse bir an olsun dilinden düşürmüyordu.
- E) Bütün kazancımı alışverişe harcadım, el elde baş başta eve döndüm.

2. • Dünya yıkılsa umurunda olmayan
• İnce eleyip sık dokuyan
• Burnunun ucunu göremeyen
• Bardağı taşıran son damla

Aşağıdakilerden hangisi yukarıda verilen deyimlerden herhangi birinin anlamını taşımaz?

- A) Hiçbir şeyle ilgilenmeyen, sorumluluk duygusu taşımayan biriydi.
- B) O, her zaman etrafındakilerden daha üstün özelliklere sahip olduğunu düşünürdü.
- C) Şirketin geleceğine dair işlerde her şeyin en ince ayrıntısına kadar inceler.
- D) Sen hiçbir zaman ileriye göremedin, seninle nasıl iş yapabilirim?
- E) Bu son davranışıyla sonunda sabrımı tüketti, artık hiçbir şekilde onunla görüşmeyeceğim.

3. Bazı sanatçılar vardır, kendilerini dev aynasında görür. Her şeyin en iyisini kendilerinin yaptığını sanır da eleştirildiklerinde bir de burunlarından kıl aldırma. Aslında yaptıkları şey, gerçek sanatçılardan rol çalmaktır. Birilerinin başarılarını kendilerininmiş gibi yansıtırlar etrafa. Hâlbuki bir zaman sonra kof çıkacaklarını kendileri hariç herkes bilir.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada geçen deyimlerden herhangi birinin açıklaması değildir?

- A) Birinin söyleyeceği sözü ondan önce söylemek
- B) Kendisini olduğundan büyük bir adam sanmak; üstün, yetenekli, güçlü görmek
- C) Çok dikkatsiz olmak
- D) Kendisine söz söyletmemek, huysuz olmak
- E) Sanıldığı gibi olmadığı, boş ve değersiz bir kişi olduğu anlaşılacak

4. Bazı kimseler gülümsemeyi, aklı başında adamın ciddiliğini b-zan bir hâl sayarlar. Yüz göz oldu demesinler diye çocuklarına, yılışık demesinler diye de konu komşuya gülmezler. Kaşları, çalışırken de konuşurken de çatıktır. Bu özelliklerine gem vuramamaları aslında onlar için en büyük kötülüktür. Kendilerine ettikleri zulüm yetmiyormuş gibi gülümseyenlere de kızarlar. Hâlbuki insanların hayvanlardan bir farkı konuşmaksa öteki farkı da gülmeğidir.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada geçen altı çizili ifadelerden herhangi birinin açıklaması değildir?

- A) Yapmacık bir gülüşle, gülümseyişle hoşla gitmeye çalışan, dişlerini göstererek ve sessiz bir biçimde, yerli yersiz gülen kimse
- B) Her zaman her yönden olgun ve akıllı davranan kimse
- C) Birbirine karşı ölçülü, saygılı durumu kalmamak, gereksiz bir biçimde senli benli olmak
- D) Birine karşı yapılan iyilikte kendi menfaatini gözetmek
- E) Kimi istek, duygu ya da davranışlara engel olamamak

5. Aşağıdakilerin hangisinde ikileme, cümleye kesinlik anlamı katmıştır?

- A) İşe başlar başlamaz annesine söz verdiği gezi için plan yaptı.
- B) Eninde sonunda bu sınavı kazanacağını düşünüyordu.
- C) İzmir'den taşındığımızda aşağı yukarı beş yaşındaydım.
- D) Yıllardır görmediğim arkadaşımın uzun uzun sohbet etme fırsatı buldum.
- E) Şöyle böyle yirmi kadar öğrenci okulun bahçesinde top oynuyordu.

6. Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili söz cümleye ötekilerden farklı bir anlam katmıştır?

- A) Kim ne iş verirse yapıyor, iyi kötü ailesini geçindirecek parayı kazanıyordu.
- B) Bazı eserlerinde hemen hemen aynı kurguyla aynı semtleri işlemiş.
- C) Aşağı yukarı iki saat bekletildikten sonra görevli kadına çıktım.
- D) Yaklaşık iki yüz yıldır ülkemizde var olan dil sorunu bugün farklı bir boyut kazandı.
- E) Neredeyse bir gökdelen yüksekliğindeki yolcu gemisi limana yanaşıyordu.

1. (I) Tarihsel ya da biyografik zemine sahip bir roman, ilgilendiği özel konuya dair bilgi dağarcığımızı biraz olsun genişletir. (II) Romanın içerdiği o belirli döneme ya da kişiye duyduğumuz merak da pekâlâ bizi o romanı okumaya yönelten nedenlerden biri olabilir. (III) Yine de bu tutum ancak romanda tarihin kendisini aramamıza yol açmadığı, romanın son sayfasını hâlâ bir edebiyat okuru olarak çevirebildiğimiz sürece amacından sapmaz. (IV) Doğrusu bu biraz da romancıyla romancının tarihsel gerçeklerin altında ezilmemesiyle ve tarihi okuturken okuduğumuzun eninde sonunda bir roman olduğunu bize her an hatırlatabilmesiyle ilgili. (V) Julian Barnes, eserinde romancının hayal gücünü tarihsel veriler yığınınına rehin vermeksizin biyografik bir romanın nasıl da ustaca yazılabileceğinin dersini veriyor.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde mecazlı söyleyiş yoktur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Filmlerde hareketsiz (durağan) görüntülerin devingenmiş (değişiyormuş) gibi algılanabilmesi, beynin duyuyla iletilen veriler (bilgileri) algılama yanılısamasıyla açıklanmaktadır. Gözün bu özelliği fotoğraf icat edilmeden (bulunmadan) çok önce biliniyordu. Hareketsiz görüntüler belirli bir hızdan daha yüksek bir hızda gösterildiğinde beyin bu görüntüleri ayrı ayrı algılamaz, bunun yerine görüntünün kör noktaya (görülme-
V
na) düşen eksik kısımlarını oluşturur.

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangisi parantez () içinde verilen açıklamayla uyuşmamaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Dehliz kavramı, hayatın çeşitli gerçekliklerinin metaforik bir temsilidir. Kimliğimizi sorgulayarak bu metafora tutunuyoruz. Aradığımız tüm soruların yanıtları bizi kendi içsel dehlizimizde dolandırır. Burada dolaşmaya karar verdiğimizde, kendi kozmik köklerimizde aramaya başlarız.

Bu parçadaki “içsel dehlizlerde dolanmak” sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kendini bilinçaltının karmaşık ve karanlık dünyasına yerleştirmek
B) Bilinçaltının arka planda kalan dünyasını ortaya çıkarmak
C) Bilinmeyen yöntemler kullanarak kişilik analizi denemeleri yapmak
D) Her sorunun yeni bir soruna yol açtığının farkına varmak
E) Bilinmeyen iç dünyaya giden bir yol bulmaya çalışmak

4. Mimar Sinan'ın her eserinde kendine ve kendi değerlerine güven duyan, madde ve manayı birleştiren Osmanlıyı görmek mümkündür. Sinan'ın eserlerinde hissedilen şey, tamamlanmışlığın vermiş olduğu tatmin duygusudur. Aşırı süslemeden arındırılmış, ağır ve ciddi görünüşlü Osmanlı yapıları, eseri izleyen kişide büyüklük, vakar duyguları uyandırır.

Bu parçada altı çizili sözü anlamca karşılayabilecek bir kullanım aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Karşımda duran ağacın muhteşemliğini, aynı evin farklı penceresinden bakan insanların gözüyle algılamak istiyorum.
B) Bir nefes alsan da araya girsem, bunların beni yorduğunu söylesem diyorum ama bir türlü fırsat vermiyor.
C) Toplumun çoğunluğunu ilgilendiren büyük kırılma anlarına dair sıcaklığı yazmanın kimi handikapları var.
D) Bir yazar; öncelikle içinden çıktığı toplum tarihini, kültürünü, dünyaya bakış tarzını, davranış biçimlerini bilmek zorundadır.
E) Temiz ve yeni elbiseler giymiş öğrencilerin ağırbaşlılığı, töreni izlemeye gelen misafirlerin gözünden kaçmıyor.

5. Odanın ortasında dikiliyor ve acılı bir şaşkınlıkla çevresine bakınıyordu. Kapıya gitti, kapıyı açıp dışarıyı dinledi. Ama yapacağı şey bu değildi. Birden duvar kâğıdının delik olduğu köşeye atıldı, elini delikten sokup yokladı, kâğıdı gözden geçirdi. Hayır, bu da değildi yapacağı. Sobaya gitti, sobanın deliğindeki gazeteyi ittirip deliği açtı. Sonra külleri karıştırmaya başladı, pantolon paçalarından kestiği ipliklerle yırtık cep astarı attığı gibi öylece duruyordu, demek kimse sobaya bakmamıştı. Birden, az önce sözünü ettiği açık renk çoraplarını hatırladı. Gerçekten de yorganın altındaydı çorapları. Çoraplarının yeri bu kadar açıkken sobaya bakmasına tebessüm etti.

Bu parçada “açmak” sözcüğü aşağıdaki anlamlardan hangisine karşılık gelecek şekilde kullanılmamıştır?

- A) Herhangi bir şeyi kapalı durumundan kurtarmak
B) Tıkanmış bir şeyin tıkanıklığını gidermek
C) Bir şeyin önündeki engeli kaldırmak
D) Rengi koyu olmayan, koyu karşıtı
E) Belirgin bir biçimde olan

1. İyi bir şairin hayal dünyasında dolaşan ve macera arayan kişi olduğu söylenir. Ama hayatın ayrıntılarından beslenen şairler de var. İnsan niteliklerini daha iyi anlamalarına yardımcı olacak temalara değinmeden edemiyorlar. Bu özellikleriyle hayatın yumuşak karnına basma ve insanın duygusal yönünü yansıtırma konusunda çok başarılılar.

Bu parçada geçen altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanlara unutulmuş değerleri hatırlatmayı başarmak
- B) Yaşamın ayrıntılarını gösteren imgeler kullanmak
- C) İnsanların doğasında var olan ortak duyguları şiirle aktarmak
- D) Şiirin sihirli atmosferinde okuyucuya bir yer bulmak
- E) İnsanların zaafalarını ortaya çıkaran bir sonuç elde etmek

2. Bundan ---- yirmi yıl önce yazılı olarak haberleşmek için mektup kullanıyorduk. Bu ---- mektupların yerine varması günlerce, bazen haftalarca sürüyordu. Hatta çok uzaktaki tanıdıklarımıza mektupların aylar sonra ulaştığı bile oluyordu. Bugün, haberleşmek için ---- elektronik posta (e-posta) kullanıyoruz.

Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde verilenler getirilmelidir?

- A) neredeyse - önemli - hep
- B) yaklaşık - yolla - çoğunlukla
- C) tahminen - yöntemle - ara sıra
- D) sanırım - değerli - özellikle
- E) tam olarak - durumda - sadece

3. Biz oraya vardığımızda giriş zili daha çalmamıştı.

“Daha” sözcüğünün bu cümleye kattığı anlam aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Yurt dışından gelecek delegeler henüz toplantıya katılmadı.
- B) Hemen hemen yarım asırdır ülkemizde bir dil sorunu mevcuttur.
- C) Kulaklıkla müzik dinlerken neredeyse otobüsü kaçırdım.
- D) Gün boyu çalışan işçiler az kalsın fenalık geçirecekti.
- E) Bursa'nın tarihî mekânlarına kısa bir yolculuk yaparak otele geçtik.

- 4. • Duygulandırmak, etkilemek
- İlişkin, değinmek, ilgili olmak
- Hafifçe değmek
- Başkasına ait bir şeyi almak

Aşağıdakilerin hangisinde “dokunmak” sözcüğü, yukarıdaki anlamlarından herhangi biriyle kullanılmamıştır?

- A) İçtiğim ilaçlar mideme dokunmuş olacak ki sabahtandır karnım ağrıyor.
- B) Hiçbir filmin bana bu kadar dokunduğunu hatırlamıyorum.
- C) Türkiye’de sağlık konusuna dokunan önemli eserler okudum.
- D) Rüzgâr esmeye başlayınca ağacın dalları pencereye dokundu.
- E) Hırsız evdeki önemli dosyaları almış ama kasadaki paraya dokunmamış.

5. • Kardeşim bardaktaki sütü halının üzerine döktü.

• Ablam içini dökecek bir arkadaş buldu sonunda.

• Bahçemizdeki kiraz, pıtrak gibi meyve dökmüştü.

• Kutuda ne varsa babam hepsini merdivenlerde dökmüş.

• Üretici, elde kalan domatesleri tarlaya döktü.

“Dökmek” sözcüğü yukarıdaki cümlelerde kaç farklı anlamda kullanılmıştır?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4
- E) 5

6. Kimi büyük yapıtlar iki katlı ev gibidir. Üst kat çoğunluğun anlayabileceği türden olup üstünkörü bir okumayla gerçekleşir. Yapıtın asıl büyüklüğünü, yani alt katın anlamını herkes kavrayamaz. Geldiği yeri hak etmeyen bir kadının serüvenini anlatan *Madam Bovary* adlı yapıtı okuyanlar, bunu zevkine vararak yapmışlardır ama iyi bir okuyucu, bu romanı okudukça, okuduklarını düşündükçe derinliği çok daha iyi kavrar.

Bu parçada verilen sözcüklerle ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) “derinlik” sözcüğü, “özüne, gerçeğine inerek ayrıntılarıyla kavrama” anlamında kullanılmıştır.
- B) “büyük” sözcüğü “benzerlerinden farklı olma” anlamını taşımaktadır.
- C) “serüven” sözcüğü gerçek anlamda kullanılmıştır.
- D) “zevkine vararak” sözü deyim olarak kullanılmıştır.
- E) “üstünkörü” sözcüğü, “özen göstermeksizin” anlamında kullanılmıştır.

1. Yenilgi, hiçbir zaman büyük müzisyen Handel'i pes ettirememiş. ---- felâket onun enerjisini bir kat daha arttırmıştır. Borçlarını ödeyemez duruma geldiğinde bile o, hayal kırıklığına düşmemiş, geceli gündüzlü çalışarak bir sene içinde ---- pek çok besteyi yapmıştır. Biyografisinde denildiği gibi, "O, her şeyi cesaretle karşılamış ve hiç kimsenin yardımına gerek duymadan on iki kişinin yapacağı işi, ---- yapmayı başarmıştır."

Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde verilenler getirilmelidir?

- A) Özellikle - kusursuz - birlikte
- B) Fakat - sayısız - yalnız
- C) Tam aksine - ölümsüz - tek başına
- D) Bu - sağlam - yardımlaşarak
- E) Ancak - nitelikli - kusursuz

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "tutmak" sözcüğü, ayrıç içinde verilen anlamıyla kullanılmamıştır?

- A) Geçen hafta hapisnedenen firar eden kaçağı tutmuşlar. (Ele geçirmek, yakalamak)
- B) Çocuk, babasının elini tutmak istiyordu. (Denetimi ve yetkisi altına almak)
- C) Bugüne kadar onun yalanlarını tutmaktan usandım. (Farkına varmak, anlamak, yakalamak)
- D) Defterlerime göz gezdirdiğimde baktım ki bir kitap tutacak kadar yazım olmuş. (Yer almak, kaplamak)
- E) Kasada para kalmadığı için sizi biraz tutmak zorundayım. (Yanında bekletmek, salıvermemek, bırakmamak)

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili söz, cümleye "özensiz" anlamı katmamaktadır?

- A) Rastgele seçtiği kıyafetler yüzünden gecenin en çok gülünen insanı oldu.
- B) Kitaplarını gelişigüzel yazdığı için onun başarılı olması imkânsız.
- C) Girdiği her işi baştan savma yaptığı için sonrasında çok sıkıntı çekiyor.
- D) Derslerine üstünkörü çalışırsan asla başarılı olamazsın.
- E) Bazı buluşların kazara ortaya çıktığını öğrenince çok şaşırıldım.

4. "Birebir" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde "tıpa-tıp" anlamında kullanılmıştır?

- A) Aldığım yeni tencere birebir eskisine benziyordu.
- B) Fikrince, güya bu koku göğüs darlığına birebirmiş.
- C) Özel derslerimiz birebir olarak verilmektedir.
- D) Yeni alınan futbolcumuz birebirde çok güçlü olduğunu gösterdi.
- E) Terzi ölçümü o kadar iyi aldı ki ceket üzerime birebir oturdu.

5. Birçoğumuzun yakın çevresiyle ilişkileri zayıftır. Bize bir faydalarının olmadığından, aksine zararlarının olduğundan şikâyet eder dururuz. Hep en yakınlarımızdan büyük kötülükler görmüşüzdür. Tarih boyunca birçok imparatorluğun yıkılması da hep bundan olmamış mıdır? İşte bu tür durumlar için "----" atasözü kullanılır.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdaki atasözlerinden hangisi getirilmelidir?

- A) Acemi katır kapı önünde yük indirir
- B) Aç tavuk kendini arpa buğday ambarında sanır
- C) Kurt kocayınca çakalların maskarası olurmuş
- D) Kartala bir ok değmiş, yine kendi yeleğinden
- E) Bildircinin beyliği arpa biçimine kadardır

6. Saman alevleri ve şişirilmiş balonlar gibi birçok kültürel unsur ortaya çıkar. Popüler kültür bu nedenle geçici kültür olarak tanımlanabilir.

Bu parçada geçen altı çizili sözle kültürün hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Çok sayıda benzer örnek olması
- B) Sadece belirli alanlarla ilgilenmesi
- C) Geçmişin izlerinin bir anda yok olması
- D) Belirli bir süre sonra etkisini kaybetmesi
- E) Yeniliğe her koşulda kapalı olması

0C200889

1. zor: Sıkıntıyla ya da güçlükle yapılan, kolay olmayan, güç.
alan: Bilim, sanat ve benzeri bir uğraşta konu ya da çalışma çevresi.

yükselmek: Sayısal olarak artmak.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “zor, alan, yükselmek” sözcükleri belirtilen anlamlarını karşılayacak şekilde kullanılmıştır?

- A) Endüstri alanında yapılan araştırmalar; iş yeri gürültüsü azaltıldığında işin zorluğunun ve iş kazalarının azalmakta, verimin ise yükselmekte olduğunu göstermiştir.
- B) Derenin sağ tarafında yükselen tepenin yamaçlarını tırmanan dağcılar zorlanırken daha hafif eğimli alanları tercih etmedikleri için pişmanlardı.
- C) Zor bir yaşamı geride bırakırken yeni evinin bulunduğu alanın yükselen bir potansiyele sahip olduğunu biliyordu.
- D) Artık kızının evinde kalışının zordan olduğunu biliyor, hasta yatağında yükselen ateşiyle kendisine tanınan alanın son bulmasını umut ediyordu.
- E) Şiir alanında değer görmek için öncelikle sanatta yükselişe geçmesi ve zor olan bağı yeni teknikleri şiirine aktarması gerekiyordu.

- 2.**
- Tek başına kalmak, dış dünya ile ilgisini kesmek, kimse ile görüşmemek
 - Bir işle boşuna uğraşmak
 - Ölçülü olup aşırılığa kaçmamak
 - Parasını, malını, tüm varlığını harcıyıp bitirmiş olmak

Aşağıdakilerden hangisi yukarıda verilen deyimlerden herhangi birinin anlamını taşımaz?

- A) Yeter çocuklar! Tadında bırakın, havayı bozacaksınız yoksa.
- B) Geçirdiği kazadan sonra iyice kabuğuna çekildi.
- C) Senin yaptığına havanda su dövmek derler, bırak artık şu işle uğraşmayı.
- D) Elde avuçta bir şey kalmayınca ne yapacağını şaşırıldı.
- E) Ekonomik şartlar yüzünden işlerimizin artık tadı tuzu kalmadı.

3. Gerektiğinde bir konuya yeniden dönebilme imkânı bırakmak, kesip atmamak, ileriye düşünerek ılımlı davranmak durumunda ----, çeşitli yollara başvurarak birini bir şeye razı etmek, bir kimseyi duyarlı olduğu bir konuda kızdıracak söz söylemek için ----, şımarık davranmak, söz dinlememek, kural tanımamak, zapt edilememek gibi durumlar için ----, hemen her işte kendi çıkarını düşünerek hareket etmek için ---- deyimini kullanılır.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada boş bırakılan yerlerden herhangi birine getirilemez?

- A) açık kapı bırakmak
- B) ele avuca sığmamak
- C) burnundan kıl aldırılmamak
- D) bam teline basmak
- E) nalıncı keseri gibi kendine yontmak

4. Eleştirmenin yazar olduğunu sıklıkla unutturuz. O da yazabileceği en iyi metni kotarmaya (durumu kurtarmaya çalışmak) ça-

I

lıştır, çalışmalıdır. Okur beğenmediği bir kitap üstüne yazılmasını gereksiz bulabilir ama eleştirmen, kötü kitaptan bile iyi yazı çıkarmasını bilir. İyi bir eleştiri metninde yazara yönelik olumlu ya da olumsuz duygular işlemez; yazının ölçütleri, gerekleri usturuplu (düzenli, ustalıkla, uygun bir biçimde) ve etkili bir bi-

II

çimde dile gelir. Yazarı kollama (kayırmak, gözetmek) amaçlı

III

veyahut yere serme (galip gelmek, üstünlük sağlamak) amaçlı

IV

bir yazı benim gözümde eleştiri değildir. Son olarak diyelim ki bencileyin bir yayıncının da bu tarz yazılara karşı gözünü dört

V

açması (aldanmamak için çok uyanık bulunmak) gerekir.

**Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangisi, araç için-
de verilen açıklamasıyla uyuşmamaktadır?**

- A) I B) II C) III D) IV E) V

- 5.**
- I. Bir zorluğu çözümlerken, bir engeli ortadan kaldırmaya çalışırken bazen hiç beklenmedik sürpriz olaylar çıkar ve daha büyük engeller karşınıza dikilir. Bu tür durumlar için ---- deyimini kullanılır.
- II. Çaresiz kalındığında, bir şey yapamaz duruma gelindiğinde veya başarısızlığa uğrandığında bu tür durumları ifade etmek için ---- deyimine başvurulur.
- III. Anlaşmazlığı, gerginliği, kargaşalığı artırıcı, her iki tarafı kışkırtıcı söz ve davranışlarda bulunmak için ---- deyimini kullanılır.
- IV. Gittiği yere uğursuzluk götürmek, işlerin başarısız olmasına sebep olmak, çok şanssız olmak için ---- deyimini kullanılır.

Numaralanmış cümlelerde boş bırakılan yerlere aşağıdaki deyimlerden hangisi getirilemez?

- A) eli böğründe kalmak
- B) ayıkla pirincin taşını
- C) yangına körükle gitmek
- D) ağız açık kalmak
- E) bastığı yerde ot bitmemek